

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Vbi quæ ad omnifariam Episcopi potestatem, vel ad Sacramenta, &
Ordines conferendos, vel ad dispensationes elargiendas pertinent,
comprehensa sunt

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcopvs In Dispensandis denunciationibus, matrimoniisque
contrahendis, quam habeat auctoritatem. Allegatio XXXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98621](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98621)

193. A prima die Adventus Domini, usque ad diem Epiphaniæ, & à quarta feria Cinerum, usque ad octavam Paschæ, inclusiue matrimonia non possunt celebrari.

194. Ordinarius potest concedere facultatem celebrandi sponsalia, & matrimonia dictis temporibus sine solemnitate.

195. Matrimonium antea contractum, prædictis temporibus consummari non prohibetur.

196. Matrimonium contractum de facto dictis temporibus, validum est, contrahentes vero peccabunt mortaliter.

197. Interdicti tempore, & à personis interdictis Matrimonium absque peccato mortali contrahi non potest.

198. Matrimonium quoad sui substantiam validè contrahitur tempore interdicti.

199. Matrimonium vnum ex septem Ecclesiæ sacramentis confert gratiam.

200. Matrimonium simul tamen, & ubi primum perfectus est contractus, sacramentum efficitur.

201. Parochus licet non sit proprius matrimonij minister, concurret tamen ad illius validitatem, & aliquo modo illud administrat.

202. Intelligitur c. capellanus, de scrijs.

203. Matrimonium si ab excommunicato contrahatur validum est, quamvis illicitè contrahatur.

204. Sponsalia tempore interdicti contrahi possunt.

205. Benedictiones matrimoniales tempore interdicti fieri prohibentur.

206. Benedictiones, & matrimonia nunc tunc fieri possint servata moderatione c. alma mater §. adiciamus, de sent. excommunicat. in 6.

207. Refruntur Doctores, qui de sacrām. matrim. tractatus caudere.

EPISCOPVS IN DISPENSANDIS denunciationibus, matrimonijque contrahendis, quam habeat auctoritatem.

ALLEGATIO XXXII.

DEnunciationes fieri debent eorum, qui matrimonio iungi volunt, ut si quis sciat inter eos, qui matrimonio iungendi sunt, aliquod impedimentum esse, illud in medium proferat, iuxta Trident. Concil. sess. 24. de reformat. matrimon. cap. 1. quæ quidem denunciationes de iure antiquo non erant de substantia matrimonij, nec hodie vllum ius nouum extat in contrarium: ideo irritari matrimonium ipsarum omissione ex iuris reg. & ipsius Concil. decreto manifeste apparet. Nam in eodem Concilio irritans clausula illic inserta in vers. quia aliter quam presente Parocho, &c. non denunciationum solemnitatem respicit, sed Parochi, & testium præsentiam, quos ad sic contrahendum inhabiles reddit, non obscure innuens alterum defectum matrimonium non vitare, nec etiam contrahentes inhabiles reddere: & exceptio in hoc casu, in cæteris regulam firmare censetur argum. l. nam quod, ad fin. ff. de penul. legat. l. quæstionum §. denique, ff. de fundo instruct.

2 Et hoc multis rationibus comprobatur: prima, ipsaque verior omnibus est, quod ubi denunciationes de substantia forent post matrimonium inter-

uenire non possent, sed in ipso actu adhiberi deberent, cap. auditus, cap. quia propter de elect. gloss. & omnes in l. vniuersa c. de precibus Imperatori offerendis Panorm. Anton. & Imola in cap. cum nos, de his quæ fiunt à Præl. Paul à Castro Rom. Alexand. & Iason. in l. si quis mihi bona §. insum ff. de acquir. hered. indiuiduum enim est quidquid ad solemnitatem actus pertinet, ut nec diuidi, aut separari ab actu possit, l. cum auctoritas c. de testam. l. heredes palam, in fine, ff. eodem titul. atque ideo vno, & eodem tempore adiungi, & præstari debent, l. cum hi §. si Prætor, de transact. cum aliis citatis per Tiraq. de retract. titul. 1. §. 1. gloss. 21. numer. 12. ita sit vt denunciationes non sint de substantia, aut forma, cum possint Ordinarij arbitrio ex causa permitti, & ideo hanc sententiam tuerentur, & sequuntur Navarr. in cap. 22. numer. 70. & consil. 17. numer. 4. sub titul. de sponsalibus in 2. impress. salzed. ad Bernard. cap. 75. alias 76. in nouiss. addit. 2. verb. suspenditur ab officio, vers. ante omnia; Perez, l. 1. titul. 15. lib. 5. ordinam. Henric. in summa lib. 11. cap. 5. §. 1. Vega in summa lib. 3. casu 166. Vinald. in candelabro aureo titul. de matrimen. numero 84. & 85. Sarmient. select. lib. 1. cap. 6. numer. 7. Petrus de Ledsma de matrimoni. questione 45. articul. 5. punct. 2. dub. 1. conclus. 2. & in summa. par. prima de sacram. matrim. cap. 6. conclus. 6. in fine, Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 217. numer. secundo. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 3. numer. 21. in med. Segura in direct. iudicium ecclesiastic. par. secunda cap. decimo quinto, numer. 36. & cap. 16. numero primo. Matiens. in rub. titul. 1. gloss. 1. numer. 34. lib. 5. nouæ recopil. spin. in speculo test. gloss. 15. princip. à numero vigesimo quarto. Gutier. de iuram. confirm. par. prima cap. 51. numero 2. & canonic. lib. 1. cap. 19. numero duodecimo, & præcl. lib. 2. quæst. 4. numer. 13. & in tract. de matrim. cap. 56. numero secundo, & cap. 75. numer. 1. Chamerota de sacrament. tract. 12. de matrimen. dub. 17. pag. 724. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 83. numer. 7. praxi noua episcop. par. secunda cap. 4. numer. 29. Franc. Leo in thesoro fori ecclesiastici par. secunda cap. 9. numer. 45. Aloys. Ricci. in praxi fori ecclesiastici. decis. 257. in 1. edit. & resolut. 224. numer. 6. in 2. edit. Trolin. de potestate Episcop. cap. 15. §. 11. numer. 6. Armend. in addit. ad recopil. legum Navarra libro quarto, titul. 15. l. 1. de matrimen. numer. 2. & 3. Franc. Moli. de ritu nuptiar. lib. secundo diff. 8. numer. 45. Modernus de iurisdic. par. 4. casu 71. numer. 11. cum sequent. Campanil. in diuers. iuris Canon. rub. 11. cap. 13. numer. 143. Sanch. de matrimen. lib. 3. disput. 5. Rebel. de obligat. iustit. par. secunda lib. secundo, quæstione 7. sect. 2. num. 8. Valer. Reginald. in praxi fori penitential. lib. 31. numer. 222. Coninch. de sacrament. tom. 2. disput. 27. numero 49. Bonacina de matrimonio q. 2. punct. 6. num. 6. Ex quibus rectè infertur duos clarissimos Iuriconsultos non bene sensisse, qui palam responderunt matrimonium omittis denunciationibus celebratum, irritum esse, etiam hodie iuxta Concilij dispositionem, prout consuluere Cephal. consil. 421. à numero 1. lib. 3. & Dismoch. consil. 79. numer. 70. lib. 1. atque alius inter eiusdem consilia lib. 4. consil. 398.

3 Peccatum tamen mortale esse quando huiusmodi denunciationes omittuntur sine facultate, aut legitima causa, quia violatur præceptum in re gravissima, tenent salzed. cap. 76. addit. 2. versic. peccaret, ubi dicit peccare grauiter Parochum, qui matrimonium prætermittis denunciationibus celebra- ret, ac contrahentes ipsos, & scienter interessentes, Chamerot. dict. dub. 17. notab. 1. Petrus de Ledsma in

tract. de matrimon. quæſt. 45. artic. 5. verſ. ſed aliud eſt dubium & in ſumm. par. 1. de ſacrament. matrimonij cap. 6. conſul. 6. ſpin. diſt. gloſ. 15. numero 26. Cenall. commun. contra commun. quæſt. 604. numer. 85. Gutier. de iuram. confirm. par. prima cap. 51. numer. 29. & diſt. tract. de matrimon. cap. 56. numer. 4. & cap. 57. numer. primo. Aloyſ. Rector. diſt. reſolut. 224. numer. 2. Coninch. diſt. diſputat. 27. numer. 51. Reginald. diſt. lib. 31. numer. 223. ſanch. lib. 3. diſput. 5. numer. 6. & Bonacina diſt. puncto 6. numer. 8. & 9. cum P. ſanch. & Coninch. contra Henrig. reſoluit ſponſos mortaliter peccare. non tantum prima vice conſummando matrimonium abſque præmiſſis denunciationibus. ſed etiam toties quoties habuerint copulam.

4 Quod adeo verum eſt etiam ſi ipſe Parochus mortaliter ſciat nullum ſubſeſſe impedimentum cum ex earum omiſſione poſſent ſequi multa mala. ſanch. diſt. diſput. 5. numer. 6. Rebel. diſt. quæſt. 7. numer. 10. Gutier. diſt. cap. 57. numer. 1. Coninch. diſt. numer. 51. verſ. aliqui. Reg. numer. 123. diſt. loco. Bonac. diſt. quæſt. 2. puncto 6. numer. 7. contra ſotum in 4. diſtinct. 28. quæſt. 1. articulo. 2. ad 1. & alios aſſerentes non eſſe peccatum mortale. quando Parochus adhibuit ſufficientem diligentiam ad inquirendum an aliquod eſſet impedimentum.

5 Quando vero Parochus omittit vnam tantum denunciationem. & moraliter certus eſt nullum ſubſeſſe impedimentum. tunc videtur à mortali excuſandus. ratione paruitatis materie. quamvis reprehendendus. ſi hoc faciat. ita Sylueſt. verbo matrimonium 6. quæſt. 7. ſanch. diſt. loco num. 7. Ledefma diſt. quæſt. 45. articulo. 5. & alij quos refert. & ſequitur Gutier. diſt. cap. 57. numer. 1. contra Coninch. diſt. numer. 51. exiſtimantem mortaliter peccare.

6 Si vero Parochus timore mortis aſſiltat matrimonio omiſſis denunciationibus debitis. non peccat. niſi id faciat in contemptum Clauium. ita poſt ſanch. Galet. ea ſum. conſ. verb. Paroch. §. 4.

7 Parochus. qui propria auctoritate indebitè. & abſque legitima. ac iuſta cauſa denunciationes omittit. ſuspendendus eſt ab officio per triennium. ex cap. cum inhibito. de clandeſt. deſponſat. ita Henrig. lib. 11. cap. 5. numer. 6. quem refert. & ſequitur Bonac. d. puncto 6. numer. 3. ſahag. ad tit. de ſponſalib. numer. 46.

8 Nam quando propria auctoritate. & ſicilicet. denunciationes prædictæ omittuntur. dicitur matrimonium clandeſtinum ad incurrendas penas clandeſtinis matrimoniis appoſitas. etiam ſi fiat coram Parocho. & teſtibus. ita Petr. de Ledefma d. cap. 6. dub. 3. prope finem. Henrig. in ſum. lib. 11. cap. 6. numer. 2. lit. M. Gutier. præſt. lib. 2. q. 4. & de matr. cap. 55. numer. 5. ſanch. lib. 3. diſput. 1. numer. 7. Coninch. diſt. tom. 2. diſput. 18. numer. 103. & diſput. 27. numer. 83. Franciſc. Mol. diſt. diſſer. 11. a numer. 40. contra ſot. in 4. diſtinct. 28. q. 2. art. 1. Alph. de Caſtro de iuſta heret. puni. lib. 2. cap. 18.

9 Quæ denunciationes faciendæ ſunt. vt validdè fieri debeant. à Parocho. vel ab alio. de licentia ipſius Parochi. vt reſolunt Fr. Emman. in ſum. p. 1. cap. 217. numer. 6. ſanch. lib. 3. diſput. 6. a numer. 4. Coninch. diſput. 27. dub. 5. numer. 50. Reginald. lib. 31. numer. 225. Bonacina d. q. 2. puncto 6. numer. 12.

10 In vtraque ſponſi. & ſponſæ parochia. quando ſunt diuerſarum parochiarum. quia illi. qui ſunt de parochia mulieris fortalle neſciunt impedimentum viri. & e contra ita Petr. de Ledefma q. 45. art. 5. puncto 3. & in ſum. par. 1. de ſacram. matrim. cap. 6. conſul. 7. verſ. haſe de adulter. Fufc. de viſit. lib. 2. cap. 3. nu-

mer. 21. vtol. de poteſt. Episcop. cap. 15. §. 11. numer. 2. praxe episcop. par. 1. verbo matrim. §. 5. Poſſeum. d. cap. 10. numer. 8. Henrig. lib. 11. cap. 7. §. 1. ſanch. lib. 3. diſt. 6. numer. 4. Rebello diſt. par. 2. lib. 2. quæſt. 7. numer. 10. verſ. quo loco. Reginald. lib. 31. numer. 225. Chamerot. diſt. dub. 17. verſ. quinto. Coninch. diſput. 27. numer. 40. Baſil. Ponci. de impedim. matrim. cap. 26. §. 4. in princip. Gutier. de matrim. cap. 56. numer. 5. Bonacina diſt. quæſt. 2. puncto 6. numer. 6.

11 Si vero contrahentes plura habuerunt domicilia. ſeu parochias. faciendæ ſunt huiusmodi denunciationes. in ea in qua diutius habitant. & principaliorem habent larem. vel potius in ea. in qua verosimilius eſt ſciri impedimenta. vt in parochia in qua fuit antiqua parentum habitatio. non vero in loco. quem modo. quali ignotus. cepit inhabitare. quia tunc antiquius domicilium eſt peccendum. Ita Ledefma diſt. art. 5. Fr. Emman. cap. 217. numer. 6. ſanch. lib. 3. diſput. 6. a numer. 4. Reginald. lib. 31. numer. 225. Coninch. diſput. 27. numer. 50. Gutier. cap. 56. numer. 6. Bonacina diſt. puncto 6. numer. 11. ſanch. diſt. diſput. 6. numero 6.

12 Fieri autem debent hæ denunciationes tribus diebus feſtiuis continuis. Bonacina diſt. puncto 6. numer. 14. Chamerota diſt. dub. 17. verſ. ſecundo. ſanch. lib. 3. diſput. 6. numer. 8. Reginald. lib. 31. numer. 225. etiam ſi ſibi ſuccedant. vt intellexit Baſil. Ponci. diſt. cap. 26. §. 4. in princip. Sed melius intelligendum eſt de feſtis. quæ ſibi non ſuccedunt immediate. cum Reginald. vbi proxime. ſegura in directorio iudicum. par. 2. cap. 16. nume. 20. Aloyſ. Rector. in praxi fori eccleſ. reſolut. 224. numer. 4. in 2. imprefſ. Coninch. diſt. tom. 2. diſput. 28. numer. 47.

13 Vnde ratione paruitatis materie credo Parochum non peccare mortal. ſi vno. vel altero die feſto omittat denunciationes. dummodo inter vnam. & alteram multos dies feſtos non interponat. quia tunc faciendæ contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui peccabit mortaliter. nam ob magnum temporis interuallum. ſeu moram fieri poteſt. vt parochiani tardiores euadant ad deferenda impedimenta. & interim obliuiſcantur præcedentium denunciationum. Ita ſanch. diſt. diſput. 6. numer. 8. Gutier. cap. 56. numer. 4. ad finem. Poſſeum. diſt. cap. 10. numer. 4. & 5. Coninch. diſt. diſput. 27. dub. 5. numer. 47. Reginald. lib. 31. numer. 226. Bonacina diſt. puncto 6. numer. 15. contra Henrig. cap. 7. numer. 11. diſt. loco.

14 Ex quo fit huiusmodi denunciationes diebus ferialibus fieri non poſſe. etiam cum diſpenſatione Episcop. cum ſuper hac Conciliari diſpoſitione diſpenſandi poteſtatem non habeat. ita praxis Episcop. par. 1. verbo Matrimonium. §. 4. Chamerota diſt. dub. 17. verſ. quarto. Reginald. diſt. cap. 15. §. 11. numer. 3. Stephan. Gratian. diſceſſation. forenſ. cap. 8. numer. 28. ſanch. lib. 3. diſput. 6. numer. 9. & ita Sacram Congregationem decidiffe refert praxis Neapol. cap. 26. numer. 10. quam citat Aloyſ. Rector. in praxi fori eccleſiaſt. reſolut. 224. numer. 3. in noua imprefſ.

14 Adde tamen eas fieri poſſe alio die. quam feſto. eo ſcilicet. quo ingens hominum multitudo ad Eccleſiam accedit. vt accidit quando inſignis concionator concionem habiturus eſt. vel eſt dies feſtus vocationis illius Eccleſiæ. etiam ſi non ſeruetur. niſi vſque ad meridiem. cum Concilij fini hoc modo ſatiſfactum ſit. ita ſanch. diſt. diſput. 6. numer. 9. Reginald. diſt. lib. 31. numer. 227. Gutier. de matrim. cap. 56. numer. 8. Bonacina diſt. quæſt. 2. puncto 6. numer. 18. & numer. 19. Poſſeum. diſt. cap. 10. numer. 12.

16 Hinc etiam fit denunciationes valide posse fieri extra Ecclesiam, & Missarum solemnia, si magnus aditus populi concursus, & locus aptus sit, ut ad multorum notitiam perveniat: ita Sanchez, dict. num. 9. Basil. Pont. dict. cap. 26. §. 4. in princip. Reginald. lib. 31. num. 227. Gutier. cap. 56. num. Bonacina d. quest. 2. punct. 6. num. 17.

17 Sic etiam extra Ecclesiam matrimonium licite celebrari potest, quia ad hoc, ut dicatur celebrari in facie Ecclesiae, non est opus, ut in ipsa materiali Ecclesia, vel in eiusdem limine celebraretur, sed sufficit ut coram aliqua fidelium multitudo fiat, quae tanquam quaedam Catholicorum congregatio censeri potest Ecclesia, iuxta tex. in cap. Ecclesia de consecr. dist. 11.

18 Unde Ordinarius non potest prohibere, quin in matrimonii domi celebrantur servata Concilii forma, sed cum maxime debeat, ut in Ecclesia celebrentur, id hortari debet, non praecipere: ita decium referunt Franciscus. Leo in thesauro fori ecclesiastici, par. 2. cap. 9. num. 48. Basil. Pont. dict. cap. 26. §. 2. vers. 3. Rebel. d. par. 2. lib. 2. q. 7. num. 11. Sanchez, lib. 3. disput. 15. num. 20. Reginald. lib. 31. num. 242.

19 Si probabiliter timetur impediendum malitiosae matrimonium, si trina monitio, vel una tantum praecedat, Parocho, & testibus praesentibus celebrari potest matrimonium, dum modo postea ante consummationem denunciationes fiant: nisi Ordinarius, cuius id prudentia committit Concilium, aliter iudicet debere fieri, vide Perez. l. 1. tit. 15. lib. 8. Ordinar. pag. 284. Menoch. conf. 69. Armendariz. d. loco num. 21. & 33. Gutier. canonic. lib. 1. cap. 9. & tract. de matrim. cap. 37. num. 3. Franc. Molin. diff. 11. num. 52. cum seqq. Sanchez, lib. 3. disput. 9. Coninch. d. disp. 27. n. 52.

20 Nullo modo tamen Parochus, quoties timetur malitiosae matrimonium impediendum, potest huiusmodi denunciationes omittere, ut fiant antequam consummetur, nisi dispensatio difficillime obtineri possit, Henric. lib. 11. cap. 5. §. 5. Sanchez, lib. 3. disput. 7. num. 17. Coninch. d. disput. 27. numer. 53. Mar. Antonin. variar. resolut. lib. 1. resolut. final. casu 4. Menoch. conf. 69. numer. 61. Nau. conf. 1. sub. tit. de clandest. despons. in utraque edit. Gutier. can. lib. 1. cap. 19. numero secundo.

21 Qui non iuste impedire potest, is malitiosae facere dicitur, arg. tex. in l. 1. §. huius, ff. de officio eius, & l. qui testam. §. mulier, ff. de testam. cum late traditis per Cephal. conf. 31. numer. 21. cum seqq. lib. 3. Gutier. Canonic. lib. 1. cap. 20. num. 12.

22 Et cum Sacrum Concil. in eo cap. 1. non declaret, quibus vere, an malitiosae animus impediendum detegatur, coniecturis recte facturos Ordinarios existimo, si iusiurandum praestent impediendum, quo iurare eos cogant, non malitioso animo, se impedimenta afferre, & propalare.

23 Animus enim non nisi iuramento probari potest, ex Bar. in l. admonendi num. 9. ubi Alexand. num. 19. ff. de iur. iur. Menoch. de arbitrar. casu 241. num. 4. & casu 186. num. 3. & 4.

24 Qui tamen, ut matrimonium impediatur, falsa impedimenta denunciat, arbitraria poena puniatur, ut habetur in cap. cum inhibito, & §. fin. iuncta gloss. ibi, & Anch. numer. 13. de clandest. despons. Menoch. casu 453. numer. 2. Regolin. de potestate Episcopi, cap. 15. §. 11. numer. 6.

25 Vi harum denunciationum, qui non aliquid impedimentum inter volentes contrahere, etiam si occultum sit, & illud probare non possit, sub pec-

cato mortali tenetur denunciare: ita Gutier. canonic. lib. 1. cap. 11. numer. 21. & 27. & de matrim. cap. 59. Sanchez, lib. 3. disput. 15. numer. 2. Coninch. disput. 27. dub. 7. num. 61. Reginald. lib. 31. numer. 228. Chameroi. dict. dub. 17. vers. septimo, & vers. nono, Bonacina dict. quest. 2. punct. 6. numer. 20. ubi etiam resoluit cum aliis procedere, quando agitur de damno alterius vitando, & quamvis impedimentum acceptum sit sub secreto, vel auditum ab aliis, dummodo sint personae fide dignae, secus vero si audierit a persona nihil certum sciente, vel si non meminerit a qua persona audiuit.

26 Cognoscens aliquid impedimentum, vel sub secreto, vel occultum, ita ut solus ipse noverit, praecipue si nascitur ex infamia, aut peccato, non tenetur detegere, sicut nec tenetur impedimenta denunciare cum gravi suo incommodo, vel aliorum scandalo, vide Fr. Emmann. in summ. par. 1. cap. 217. numer. 9. Chameroi ubi proxime, Bonacina dicto punct. 6. num. 20. optime Basil. Pont. dict. cap. 26. §. 4. vers. denique, ubi ex Paul. Comit. responsor. moralium, lib. 1. quest. 112. duo matrimonia vix opinabilia refert, quae etiam ego referrem nisi brevitati studuissem; Obstrictis tamen impedimento tenetur desistere a matrimonio contrahendo, & illud manifestare iudici interroganti, Sanchez, lib. 3. disput. 14. Coninch. disput. 27. num. 64. Gutier. cap. 69. num. 13. Reginald. lib. 31. num. 328. ad finem, Bonacina dict. puncto 6. num. 21. & de hac re alibi latius in quaestione, denunciare qui teneantur vi monitorij. In denunciationibus Matrimonij assertioni Parochi standum est, concurrente verisimilitudine proveniente ex taciturnitate, & non reclamazione partium Reg. diversor. p. 2. de cis. §. 1. num. 1. quam refert Bellet. disquisit. cleric. par. 1. tit. de clerico septe, §. 1. num. 10.

27 Attento iure antiquo non poterat Episcopus dispensare, ne denunciationes praemitterentur matrimonio, quia erant praecipua in generali Concilio Lateranensi, de quo in cap. cum inhibito, de clandest. despons. in cuius lege nequit Episcopus dispensare, ut suo loco dicemus: ita Salzedo dict. cap. 76. verbo dispensat. lit. D. Henric. lib. 11. cap. 5. §. 5. in comm. lit. 5. Sanchez, lib. 3. disput. 7. num. 1. qui imitant in casu urgentis necessitatis, vel ex consuetudine scita, & tolerata a Pontifice. Sed hodie potest Ordinarius ex causa sibi bene visa dispensare, ut omittantur omnes denunciationes, vel aliqua illarum, antea, & post matrimonij consummationem, ut expresse definitur in Concil. Tridentin. dict. cap. 1. Menoch. conf. 453. numer. 5. Henric. dict. cap. 5. §. 5. Salzedo, ubi proxime, Petrus de Ledesma in summ. par. 1. de sacramento Matrimonij cap. 6. conclus. 7. Franciscus. Leo in thesauro fori ecclesiastici. par. 2. cap. 9. numer. 51. Regolin. de potestate Episcopi, cap. 60. a numer. 3. Basil. Pont. dict. cap. 26. §. 4. vers. debent, Sanchez, lib. 3. disput. 7. numer. 4. cum sequentibus. Franc. Molin. dict. diff. 11. numer. 58. Reginald. dict. lib. 31. a numer. 232. Campanil. in diversor. iuris Canon. rubr. 6. cap. 3. numer. 42. Possenn. de Officio Curati cap. 10. de matrim. numer. 2.

28 Ex his sequitur, quod cum Ordinarij appellatione veniat etiam Episcopi Vicarius, poterit is in vim dicti verbi denunciationes remittere, si sibi videbitur expedire: Quod autem Ordinarius dicatur probant gloss. verbo generaliter in cap. Romana de appellation. in 6. gloss. verbo Vicarij in cap. tua de officio Vicarij, Conarr. practicar. cap. 4. numer. 7. & lib. 3. variar. cap. 20. numer. 4. Sbroz. de Vicario Episcopi libro secundo quaestione 55. Flamin. de resignat. lib. 3. quest. 13.

Rebuff. in praxi benefice, in forma Vicariatus, numer. 155. Reginald. lib. 31. numer. 235. in principio. Coninch. disputat. 27. numer. 55. conclus. 3. Gutier. de matrimon. cap. 56. numer. 13. Bonacina dict. quest. 2. puncto 6. numero 7. vers. secundo.

37 Hinc fit Vicarium generalem posse facultatem dispensandi in denunciationibus delegare, non tamen generaliter, nam quamvis non possit constituere alium Vicarium generalem, cap. Clericos, de officio Vicarij, nihilominus potest unam, vel alteram causam delegare, vt ex Sanchez. Gutier. Reginald. resoluit Bonacina dict. loco.

38 Illa vero facultas dispensandi in denunciationibus, quæ Ordinario conceditur, debet accipi interuenientibus causis, quæ sibi iustas videbuntur, nam Trident. hoc negotium prudentiæ Episcoporum remittit, Henric. dict. cap. quinto, §. 5. Gutier. de matrimon. cap. 57. in princip. Bonacina dict. puncto 6. numer. septimo vers. Dixi, il. 1. Ordinarij non prudenter agunt remittendo denunciationes absque iusta causa, & ideo ad dispensandum in illis iustam requiri causam tenent Menoch. consil. 69. numer. 62. & 63. & de arbitrat. casu 453. numer. 5. Segura in direct. iudicium eccles. par. secunda capit. 16. mer. 17. Salzedo in pract. capit. 73. vers. dispenset, Fr. Emman. dict. cap. 217. numer. 3. Soares de Paz in pract. tom. 2. preclud. 3. numer. undecimo. Henric. lib. undecimo, cap. 5. §. 5. Spin. dict. gloss. 15. princip. numero 8. Anton. Gomez super Bulla Cruciat. cap. quarto, questione 4. numer. vigesimo sext. Aloys. Ricci. in praxi fore ecclesiast. decisio. 238. int. edit. & resolut. 225. numero primo in 2. edition. Sanchez lib. 3. disputat. 8. numer. 1. Ceuall. dict. quest. 604. num. 103. Coninch. disputat. 27. dub. 6. numer. 55. Gutier. Canon. lib. primo cap. 19. numer. 6. cum seqq. & de matrimon. cap. 57. numer. 1. & 2. Bonacina dict. quest. 2. puncto 6. num. 7. vers. tertio dubium est.

39 Non tamen necesse est, vt iudex cognoscat iudicialiter causam dispensandi subesse, sed sufficit, etiam si nouerit extra iudicium, nam Concilium remittit hoc negotium conscientie, & prudentiæ Episcoporum, vt cum Sanchez numer. 4. Gutier. cap. 57. numer. secundo dictis locis resoluunt Bonacina ubi proxime, & Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. num. 1.

40 Iustæ vero ad dispensandum causæ multæ à Doctores afferuntur, easque recensent Sor. in 4. distinct. 28. questione secunda, articulo 3. syluest. verbo matrimonium, 6. quest. 7. Botte. tractat. de synodo Episcop. par. 3. artic. 1. Fr. Ludou. in instruct. conscientie par. prima cap. 87. praxi noua episcop. par. secunda, cap. 4. numero 30. Petrus de Ledsma in summ. par. prima de Sacramento Matrimon. cap. 6. conclus. 6. vers. lo secundo, par. prima verbo matrimonium, §. 9. Henric. lib. undecimo capit. decimo sext. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. Francis. Molin. de ritu nupt. lib. secundo differ. 11. numero 50. Molin. de potestate Episcopi capit. 60. numero quarto. Stephan. Gratian. disceptation. forens. capit. 83. numero vigesimo quinto, cum multis sequentibus. Sanchez lib. 3. disputat. 9. Coninch. disputat. 27. à numero 56. Reginald. lib. 31. numero 224. Gutier. de matrimon. capit. 57. à numero tertio. Bonacina dict. quest. 2. puncto 6. num. 7. dub. 3. Basil. Ponc. de impedimen. matrim. cap. 26. §. 4. vers. sunt tamen.

41 Inter iustas causas connumerari possunt sequentes, quas vt frequentiores scribere operæ pretium duxi. Prima est, quando creditur matrimonium iniuste impediendum, vt per maleficia, aut parentum, vel aliorum fraudes, ita Francis.

Molin. dict. differ. 11. numer. 51. Bonacina dict. puncto 6. numer. 7. vers. rogabis. Molin. dict. cap. 60. numero 4. Basil. Ponc. ubi proxime vers. tertius.

42 Secunda est quando virgo sub tutela iniqui tutoris est, qui eam viro ignobili, & dispari tradere vult. Ita Segura dict. cap. 16. numero decimo quinto. Mozz. de contract. titul. de matrimon. col. 3. numero decimo sext. Spin. dict. gloss. 15. numero 31. quos referunt, & sequuntur Sanchez. dicto lib. 3. disputat. 9. numero 13. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. num. 3.

43 Vbi idem resolut, quando virgo erat à viro deflorata, de quo etiam Sanchez dict. disputat. 9. numer. 15.

44 Vel si filij essent sub potestate nouetrali, segura dict. cap. 16. numero 13. Gutier. canon. libro primo, cap. 20. numer. 29. & 30. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. vers. secunda.

45 Tertia est, quando magnates contracturi sunt matrimonium, quia cum magna deliberatione soler tractari, eorumque impedimenta valde nota sunt, si quæ adlinc. Ita Sanchez dict. lib. 3. disputat. 9. numer. 6. Tacob. de Grassis in decis. aureis par. prima lib. secundo cap. 86. & de arbitrat. confessor. lib. 1. cap. 41. Bonacina dict. num. 7. vers. quinta. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. vers. Tertia Basil. Ponc. dict. loco, vers. Primus.

46 Quarta est, quoties inter contrahere volentes adest disparitas conditionis, ætatis, diuitiarum, & gurlitatis, quando scilicet nobilis cum ignobili, pauper cum diuite, honesta vitæ vir cum turpi, & infami, matrimonium contraheret ita Nauarr. in manual. cap. 22. numer. 70. vers. aduertendum. Vega in summ. lib. 3. cas. 211. Salzed. dict. cap. 73. ad finem, vers. dispenset. Spin. dict. gloss. 15. princip. numer. 28. cum seq. praxi episcopalis par. prima verbo matrimonium, §. 9. in fine, Sanchez dict. disputat. 9. numer. 3. Stephan. Gratian. dict. cap. 83. numer. 25. Francis. Molin. dict. differ. 11. numer. 50. Menoch. consil. 69. à numero 7. Segura dict. cap. 16. numer. 6. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. vers. quinta.

47 Quinta est, quando matrimonium esset contrahendum in mortis articulo. Sarmi. lib. 1. select. cap. 6. numer. 7. Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 6. in initio numer. 12. in fine, Spin. dict. gloss. 15. numer. 25. Argued. l. 1. numer. 38. titul. 1. lib. 5. nouæ recopil. Fr. Emman. dict. cap. 217. numer. 2. conclus. 1. Petrus de Ledsma dict. conclus. 6. vers. el tercero. Henric. lib. 11. cap. 5. §. 5. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. numer. 3. vers. septima. Stephan. Gratian. dict. cap. 83. numero 26. Marc. Anton. Genues. in praxi Archiepisc. capit. sub numer. 2. Sanchez dict. lib. 3. disputat. 9. numer. 19.

48 Sexta est, quando tempus quo nuptiæ prohibentur, instat, itaut nequeant omnes denunciationes præmitti. Praxi episcopalis par. prima verbo Matrimonium, §. 9. in med. praxi Archiep. cap. vigesimo sext. sub numer. 3. Reginald. lib. 31. numero 235. vers. quarta. Ceuall. dict. quest. 604. numer. 106. Coninch. dict. disputat. 27. numer. 56. vers. quinto. Aloys. Ricci. dict. resolut. 225. vers. sexta. Bonacina dict. questione secunda puncto 6. num. 7. vers. tertia. Molin. dict. cap. 60. num. 4.

49 Septima est, vbi contrahere volentes diu habituri fuerint pro coniugibus, & in tali forma erant, & propter verecundiam non audent contrahere, Nauarr. in manual. cap. 16. numer. 37. Gutier. de iuramen. confirmat. par. prima cap. 51. numer. 22. vers. & tenendo. Sanchez dict. lib. 3. disputat. 9. num. 5. Aloys. Ricci.

diff. reſolut. 225. verſ. quarta. Reginald. diſt. lib. 31. num. 235. verſ. prima. Connech. diſt. diſput. 27. num. 56. verſ. ſecundo ſine infamia. Carteras vero cauſas videbis apud Doctores ſupra in diſcurſu citatos, quæ ſemper Ordinarij relinquuntur arbitrio, Gutier. canon. lib. 1. cap. 19. numer. 2. & cap. 20. numer. 24. Mench. de arb. cauſa 453. num. 5. Franc. Molin. diſt. diſſer. 11. numer. 50.

50 Episcopo igitur incumbit cura indagandi, an vere ſubſit cauſa diſpenſandi in denunciationibus, quia remittendo eas ſine iuſta, & rationabili cauſa peccat mortaliter, *Spin. diſt. gloſ. 15. num. 28. ſanchez lib. 3. diſputat. 8. numero ſecundo. Soar. de Paz diſt. prelud. 3. numer. 11. poſt Ledefm. Gutier. & alios. Aloſ. Ricc. diſt. reſolut. 225. numero ſecundo.* Deinde probabiliter credere debet nullum ſubſiſſe impedimentum, ad hoc autem credendum adduci poteſt præmiſſa inſiſtione, quam expedire iudicauerit, in omnibus enim caſibus in quibus diſpenſatur, ne denunciations præmittantur matrimonio, debet Ordinarius informari an aliqua impedimenta ſubſint inter contrahentes, ne periculo exponatur impeditos coniungendi *ſanchez diſt. lib. tertio diſputat. 9. in ſine.* Item curare debet, vt denunciations celebrato, ſed non conſummato matrimonio ſiant, ſi cauſa ſolum poſtulet, vt denunciations omittantur ante celebrationem matrimonij, vt quando nuptia benedici non poſſunt ob vicinitatem temporis, in quo benedictiones nuptiales prohibentur, & ex alia parte omnino conſtat nullum ſubſiſſe impedimentum: ita *Connech. diſt. diſputat. 27. numer. 58. Reginald. lib. 31. numer. 227. Bonacina diſt. punct. 6. numer. 7. in ſin. ſanchez lib. 3. diſputat. 11.*

51 Exiſtente iuſta diſpenſandi cauſa tenetur Ordinarius ad petitionem partis ſub pena peccati mortalis diſpenſare, præcipue ſi ſcandalum ſequeretur, vel eſſet ſuſpicio malicioſi impedimenti. Ita *ſanchez lib. 3. diſputat. 10. numer. 6. Gutier. canon. lib. 1. cap. 20. numer. 23. verſ. præterea Ordinarij, & de matrim. cap. 57. numer. 4. vbi numer. 5.*

52 Reſoluit quod in prædictis caſibus poteſt ab eo appellari de denegatione diſpenſationis, ſaltem quoad effectum deuolutiuum, de quo late *ſanchez diſt. lib. 3. diſputat. 10. a num. 10.*

53 Aliquando tale periculum, & adeo vrgens neceſſitas eſſe poteſt, vt etiam ſine Ordinarij licentia coniugium contrahi in præſentia Parochi, & teſtium, omiſſis denunciationibus ſine peccato poſſet; cum enim ea lex humana ſit, & quæ non præſcribit formam contractui iuſta cauſa ab eius obſeruantia excuſare poteſt. Vt accidit quando periculum eſt in mora, ita ut non poſſit Episcopus adiri, & alioquin teneretur diſpenſare, veluti ſi Confefſarius, & teſtes curarent, vt quidam gladio grauiter iſtus, & iam iam moriturus duceret in vxorem concubinam, tum vt ad ſalutem æternam pararetur via facilior, tum vt legitima fieret proles ſuſcepta, & peccato, & cenſura omnino eſſent immunes. Ita *Hentig. lib. 11. cap. 5. nu. 5. ad ſin. optimè ſanchez lib. 3. diſputat. 10. a numer. 25. Gutier. cap. 56. numer. 3. & cap. 57. numer. 6. Baſil. Ponci. diſt. §. 4. verſ. ſunt tamen. Reginald. lib. 31. numer. 224 & 236. Bonacina diſt. puncto 6. numer. 7. verſ. dixi il 2. Poſſuin. diſt. cap. 10. num. 11.*

5 Aduertendum eſt, quando de licentia Ordinarij vna tantum denunciatio præmittitur, ſtatim ea facta contrahendum eſſe matrimonium, ſed per aliquod tempus arbitrio prudentis viri differendum

eſſe, vt deſerri poſſent impedimenta, ſi quæ extant inter contrahentes: ita ſequitur in direct. inducitur, par. ſecunda, cap. 16. numer. 21. Aloſ. Ricc. diſt. reſolut. 224. numer. 4. poſt ſanchez. Gutier. & alios Bonacina diſt. quaſi. 2. punct. 6. num. 16.

55 Et cum, qui intra quatuor meſes poſt peractas denunciations non contraxit matrimonium, non poſſe matrimonium inire niſi nouas denunciations præmittat arbitrio Episcopi, deciuſum referunt *Rebello par. ſecunda, lib. 4. in declarat. illuſtriſſim. Cardin. ſccl. 2. numer. 8. & Bonacina de matrim. quaſtion. 4. puncto 6. num. 1. verſ. quarto. Poſſuin. diſt. cap. 10. numer. 13.* Et quando omittuntur denunciations ſtatuit *Congreg. vt poſt contractum octo dies ante conſummationem ſemel ſiant, & alibi iubet, vt niſi neceſſaria cauſa obſtet, bis aut ter ſiant ante conſummationem, teſte Chamorot. diſt. dub. 7. verſ. ſexto mna.*

Proprius contrahentium Parochus qualis?

56 **V**alde controuerſum eſt apud Doctores, quis nam dicatur proprius Parochus ad finem contrahendi matrimonium? in quo dubio tenent aliqui eum dici proprium Parochum ad coniungendum aliquos matrimonio, alique licentiam coniungendi concedendum, qui in cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pont. & remiſſ. appellatur proprius Sacerdos ad audiendas Confeſſiones, & dandam alteri Sacerdoti audiendi licentiam: ſicut enim *Concil. Tridentin. diſt. cap. primo*, requirit, vt aſſiſtat proprius Parochus, vel alius Sacerdos ex eius commiſſione, ita diſt. cap. omnis, vt proprius Sacerdos excipiat Confeſſiones, vel alius de eius licentia, ergo idem eſt proprius Parochus de quo *Tridentin. loquitur*, & proprius Sacerdos, de quo meminit diſt. cap. omnis, ita docent *Petrus de Ledefma de matrim. quaſtione quadrageſima quinta, articulo 5. puncto 3. dub. 3. conſcluſ. 1. & 3. Spin. in ſpeculo teſtium. gloſ. 15. princip. numer. 38.* & ideo proprium Parochum, qui ad matrimonium hodie requiritur, eſſe Parochum ſeu Sacerdotem, cui principaliter incumbit cura animarum loco domicilij, reſert deciuſum *praxis noua episcop. par. ſecunda, cap. 4. numer. 31.* Sed prædicta illatio, vt infra probabimus, vera non eſt, quare pro veriori præſentis quaſtionis declaratione ad quatuor enunciations illius reſolutio reuocanda eſt. Prima cum aliquis alio ſuum tranſtulit totum domicilium, tunc in locum in quem tranſtulit ſuam nanciſcitur Parochiam, *cap. ultimo, de paroch. ſecunda cum retento domicilio primo*, quærit ſecundum, & in vtroque ſe pariter collocat, in vtroque domicilio parochiam habet *cap. 2. de ſepult. lib. 6.* Tercio cum retento primo domicilio migrat alio tanquam peregrinus, nouam parochiam nequam adipiſcitur, *cap. Romana, §. contrahentes de ſoro comp. lib. 6.* Quarta ſi priori domicilio retento migrat alio, ſed non animo illic perpetuo domicilium conſtituendi, anceps relinquitur quaſtio, in qua duplex eſt ſententia.

57 Prima tenet acquiri Parochiam ratione habitationis, quando ea brevis temporis non eſt, ſed in id oppidum ſe aliquis recipit cauſa alicuius negotij expediendi, vt eo expedito ad proprium domicilium redeat. Imprimis probatur ex illatione quam ſupra fecimus de Parocho, quem requirit *text. in diſt. capit. omnis*, pro Confeſſionibus audiendis, ad Parochum, quem poſtulat *Concil. diſt. capit. primo*, cum vtro-

que loco eadem phrasi denominetur; Sed in dict. cap. omnis appellatur talis habens curam parochia, in qua aliquis per maiorem anni partem habitat, ut ibi tenent Ioan. Andr. numero decimo tertio. Anton. numer. 38. Cardin. numer. 6. & Anchar. numer. 9. Menoch. confil. 398. numer. 25. prout in Scholaribus, qui dimisso Sacerdote in patria possunt in loco studij constituti, resoluit Rebuff. de prim. schol. prim. 139.

58 Nam ille dicitur proprius parochus Scholarium, & mercenariorum, ubi ipsi habitant, quamquam habeant animum redeundi tempore debito in patriam resoluti post alios neller. disquisit. cleric. par. 1. tit. de exemp. cler. a statutu secul. §. 5. numer. 17. Ergo similiter erit proprius Parochus pro matrimonio, nec ad id requiratur animus perpetuo habitandi. Deinde probatur in cap. questi sunt 16. question. prim. ubi dicitur decimas persoluentis ijs, a quibus per anni circulum Missas audiunt, ubi sola habitatio ponderatur. Et in cap. fin. de paroch. ibi, cum ad inhabitandum in eade quamplurimi contulissent, ubi, qui ob bellum ad alienam parochiam confugerunt, dicuntur Parochiani. Et in cap. in nostra de sepult. ibi, soluta quarta parochiali Ecclesiae, de cuius Parochia mortuorum corpora allumuntur, ubi sola habitatio, & non animus manendi ponderatur, quare hanc sententiam defendit Sanchez lib. 3. disput. 13. a numer. 12. post Reg. segur. & Censali, quos citat, refert in quadam causa dictum fuisse illum dici proprium parochum, in cuius Parochia habitant contrahentes tempore matrimonij, Aloys. Ricci. in praxi fore ecclesiast. decis. 244. in 1. edit. & resolut. 214. numer. 1. in 2. edit. sequuntur Bonacina de Matrimen. question. 2. puncto 8. numero primo. Gutier. cod. tract. cap. 63. num. 19.

59 Secunda sententia ait, ut vere aliquis dicatur parochianus exigi animum constituendi ibi domicilium, quare si illud habeat in vno loco, & transferat se in alium non animo permanendi, sed ex causa limitata ad tempus, qua finita rediturus est ad proprium, non censeri illius loci, in quo ad tempus adest, parochianum, sed loci domicilij permanentis. Probatur in cap. is qui de sepult. in 6. ubi expresse habetur transferentem se ad villam causa recreationis, vel ad ruralia exercenda, non effici villae parochianum, sed proprii domicilij, quare hanc sententiam tenent Panormit. in cap. nostra 11. de sepult. Fr. Emman. in summi. tom. 1. cap. 219. numer. 6. Spin. dist. glof. 15. num. 41. optime Henric. lib. 1. cap. 3. §. 3. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 76. num. 18. Cened. pract. & canon. quest. lib. 1. quest. 30. a num. 45. Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 2. differ. 11. numer. 88. & hac sententia in puncto iuris verior mihi videtur, quare contenta non obstant quae pro contraria adduxi: imprimis ad illationem, quod scilicet is est proprius parochus ad coniungendos aliquos matrimonio, qui in cap. omnis, utriusque appellatur proprius Sacerdos ad audiendas Confessiones, respondemus illam negando, quia in casu necessitatis possunt percipi Sacramenta in loco habitationis, prout constat ex declaratione Eugenij IIII. qui declaravit eos, qui tempore Paschatis nequeunt commode ad suas Parochias accedere, iure posse in Parochia, in qua degunt Sanctissimum Christi corpus accipere, ut docet cum alijs Azov. instit. moral. par. 1. lib. 7. cap. 30. alias ultim. quest. 8. ergo illa in qua debebant non erat propria Parochia, nam si fuisset privilegio opus non esset, aut indulgentia.

60 Ad tex. vero in dict. cap. questi, respondetur

esse specialem, & expressam dispositionem iuris decimas praediales deberi ubi praedia sunt, personales vero ubi Sacramenta ministrantur, cap. ult. de paroch. cap. ult. de sepult. in 6.

61 Deinde ad tex. in dict. cap. ult. de paroch. respondetur ibi esse sermonem de his, qui recuperata Aconensi civitate, alijs occupatis ibi domicilium elegerant, alio relicto, quod in hostium potestate erat, itaque potius ibi censetur parochiam nancisci ratione domicilij, idque constat quia existentibus aliarum Urbium Episcopis, postea ad eas non sunt reuerfi, quamvis in eis praedia haberent, non autem idem est in aliquo loco praedia habere, & domicilium.

62 Denique ad tex. in dict. cap. in nostra; Respondetur in citatis verbis iunctis precedentibus, non probari esse soluendam quartam Parochiali Ecclesiae, de cuius Parochia extrahuntur corpora mortuorum, expresse enim agitur de Parochianis alterius Ecclesiae, sunt etiam verba illa in narratione facti, in responsione vero dicit Pontifex soluendam esse quartam Parochiali Ecclesiae, unde examinandum quae sit, & cuius Ecclesiae aliquis dicatur Parochianus.

63 Verum nouissimè in sacra Congreg. Illustrissimum Cardinalium sacri Concilij Tridentini interpretum die vigesima sexta Iunii huius praesentis anni 1621. dum dubitaretur an relegatus ad certum locum pro tempore arbitrio iudicis mensurando, deberet matrimonium contrahere coram Parocho loci, in quo erat relegatus, an illius, ubi domicilium habebat, decisum fuit coram Parocho loci in quo erat relegatus Matrimonium esse contrahendum, ex ea tantum ratione, quia sufficit praesentia Parochi habitationis, iuxta primam sententiam, quam supra retulimus, propter quam decisionem hanc sententiam in praxi sequeretur, sed in iuris rigore aliam Panorm. libentius defenderem.

64 Ex quibus ad praxim primo inferitur non opus esse expectare ut maiori anni parte hi in parochia, vel dioecesi habitent, sed statim ac animum habitandi maiori anni parte habentes, incipiunt habitare, effici Parochianos, & posse omnia dicta erga illos exerceri: sicut enim ad domicilium nulla temporis habitatio requiritur, sed statim ac quis incipit habitare cum animo perpetuo manendi, illud acquirit, ut multis citatis dixi allegat. 4. numero vigesimo tertio, sic statim, ac quis incipit habitare, animum habens habitandi toto tempore requisito, efficitur Parochianus: ita Sanchez dist. lib. 3. disput. 23. num. 14.

65 Secundo inferitur ad institutum Sacri Concilij proprium Parochum esse ad matrimonium, Parochum uxoris, si Matrimonium in domo uxoris contrahatur, quando scilicet vir accedit ad domum uxoris pro contrahendo vel consummando matrimonio, ita ex alijs decisum refert Armendar. in addit. ad recopil. legum Navarrae lib. 4. titul. 15. l. 1. de Matrimen. in declarat. numer. 15. Quando vero Matrimonium est contrahendum inter virum, qui sit de vna Parochia, & mulierem, quae sit de alia, sufficit, quod inter sit Parochus habitationis feminae, quando contrahitur in Parochia habitationis uxoris, & sufficit Parochus viri, quando contrahitur in Parochia habitationis viri, quia cum proprio Parocho committatur suum Parochianum Matrimonio coniungere, censetur etiam commissum alienum cum suo coniungere, cum hac necessario connexa sint, argum. l. 2. ff. de iurisd. omnium iud.

bb ij

cap. præterea, de offe. deleg. cum aliis citatis in libello de principis vtriusque littera N. numer. 5. ita ex mente Concilij declarasse Sacram Illustissimorum Cardinal. Congreg. referunt Salzed. dict. cap. 76. vers. decimo quarto. Nauar. in manual. capit. 25. numer. 144. & consil. 3. sub tit. de clandest. desponsat. numer. primo in nouis, spin. dict. gloss. 15. numer. 47. Segur. Dauidos in direct. iudicium ecclies. par. secunda cap. 15. numer. 47. Armendar. dict. loco numer. 17. Truifan. decis. 23. numer. 1. lib. 1. v. g. in dict. cap. 15. §. 10. numer. 3. Francisc. Molin. dict. differ. 11. numer. 89. post Henric. Fr. Emman. reg. Petr. de Ledesma. Ruald. & alios sanch. dict. lib. 3. disputat. 19. per totam, & præcipue numer. 4.

66 Tercio infertur Parochum ruralem non esse proprium Parochum, quando rus vel recreationis gratia habitatur, aut ad paucos dies tantum incolitur, eo quod probatum est contrahentes non solere esse ruri maiori parte anni, nec etiam pro dimidia, sed tantum per tres, aut quatuor menses, quare ita censuit Rota Roman. in nouiss. dec. 656. parte prima, & tenent Menoch. consil. 398. numer. 5. 16. 21. & 37. Bellar. disputat. cleric. par. 1. tit. de exempt. cleric. à stat. secul. §. 5. numer. 8. cum seqq. Seraphi. decis. 615. Alos. Ricci. dict. resolut. 214. numer. 2. Franc. Molin. dict. differ. 11. numer. 90. sanch. dict. lib. 3. disputat. 23. numer. 12. Gutier. de matrimon. cap. 63. numer. 7. Bonacina dict. quest. 2. puncto 8. numer. 3. vers. tertio, & vers. quarto. Nauar. consil. 7. num. 2. sub tit. de clandest. despons. in nouis.

67 Quarto infertur feminam, quæ coram Parocho sua parochie contraxit matrimonium inualidum, seque inde transfuit ad domum sponsi commorantis in alia Parochia, cum intentione ibi perpetuo manendi, non posse postea coram eodem Parocho matrimonium de nouo valide celebrare, nam ille non dicitur amplius proprius Parochus, & Sacerdos, cum femina mutaret, & amiserit primum domicilium statim, ac incepit habitare in Parochia sponsi, cum intentione ibi perpetuo manendi: ita sanch. dict. disput. 23. numer. 15. Bonacin. dict. puncto 8. numer. 3. vers. secundo.

68 Quinto infertur validum fuisse matrimonium cuiusdam amalia, quæ transfuit se ad domicilium concubinarj, intentione ibi commorandi maiori anni parte, ibique coram Parocho illius domicilij celebrauit Matrimonium, non cum amalio, sed cum alio extraneo, quia ipsa habens animum commorandi maiori parte anni statim effecta est parochiana, & domicilium parochiale in eo loco contraxit, ita consultus respondisse asserit Bonacina dict. puncto 8. numer. 3. vers. secundo. Si vero huiusmodi amalia se ad amalij parochiam transferret animo reuertendi ad suam non expectata maiori anni parte, tunc non posset contrahere nisi coram suo parochie, non autem amalij, vt resoluit post alios, Alos. Ricci. dict. resolut. 214. numer. 3. hinc asserens falsam esse omnino sententiam Truif. dict. dec. 23. volentis non posse contrahi Matrimonium absque præsentia Parochi mulieris, si in parochia viri per annum habitauerit, vt amalia, in domo eiusdem amalij.

69 Sexto infertur duos simul proprios Parochos quoad dictum effectum posse reperiri, vbi scilicet quis dimidia anni parte in vna parochia, altero dimidio in altera habitat, tunc æqualiter sic inhabitans duas proprias potest habere Parochias, & coram Parocho vtriusque matrimonium inire, quia

vtraque est æque parochia, cap. cum quis, de secul. lib. 6. arg. l. assumptio, §. fin. ff. ad municip. Ita Coninch. disput. 27. dub. 2. numer. 19. Segur. in direct. iud. par. 2. cap. 15. numer. 47. Franc. Molin. dict. differ. 11. numer. 91. Nau. consil. 7. numer. 3. sub tit. de clandest. despons. in nou. sanch. dict. lib. 3. disput. 24. Gutier. cap. 61. numer. 4. & cap. 64. numer. 2. Bonacina dict. puncto 8. numer. 5.

70 Vbi vero inæqualitas habitationis datur, maioris temporis pars eum facit proprium Parochum, in quo habitatio fit, arg. tex. in l. 1. §. æstate, ff. de aqua quodid. & astuta. Menoch. consil. 398. num. 16. & 17. & ibi Cephal. num. 23. & 24. quos refert Francisc. Molin. vbi proximè.

71 Septimo infertur habitantem in confinio duarum Ecclesiarum Parochialium censerì Parochianum illius, in qua domus aditum habet, ex notabili dict. Bart. in l. 6. num. 6. in fin. ff. de damno infecto, huius illationis ratio est, quia ex aditu iudicatur de domo, cui cedat l. ei, cui aedes, ff. de legat. 3. Bald. consil. 60. numer. 5. volum. 1. & secundum Bart. in prædij, §. qui domum, ff. de legat. 3. domus, quæ habet duas portas in diuersis Parochiis iudicatur de ea Parochia in qua residet porta principalis, & aditus magis frequentatus, refert Alos. Ricci. in præxi fori ecclies. decis. 333. in 1. edit. & resol. 510. in 2. edit.

72 Alienigenæ vero, seu vagabundi illum parochum vocant in cuius parochia sunt, vel commorantur, ex declaratione Illustissimorum Cardinal. prout refert Basili. Pont. de impedimentis Matrim. cap. 26. §. 5. vers. Alienigenæ.

73 Nam quicumque Parochus potest matrimonio vagorum interesse, vt probat sanch. lib. 3. disputat. 25. num. 11. diligenter scilicet inquisitione præmissa, & obtenta Ordinarij licentia, vt habetur expressa in Concil. Trident. sess. 24. de reformation. Matrim. cap. 7. ne forte sint alibi coniugati, aut habeant occultum impedimentum contrahendi: ita Perez. l. in princip. tit. 14. lib. 8. Ordin. Henrici. lib. 11. cap. 3. §. 3. Petr. de Ledesma de matrimon. quest. 45. art. 5. dub. 4. vers. dico secundo, & in summ. par. 1. de sacramen. Matrim. cap. 7. conclus. 4. dub. 3. Fr. Emman. in summ. tom. 2. cap. 219. num. 3. praxis Episcop. par. 1. verbo Matrimonium, §. 6. & par. 2. verbo Parochus pag. 81. sanch. dict. disput. 25. a num. 8. Cened. canonic. & pract. quest. lib. 1. §. 30. num. 66. cum seqq. Coninch. dict. disput. 27. num. 20. Regell. de obligat. iustit. par. 2. lib. 2. quest. 8. numer. 3. Reginald. dict. lib. 51. num. 239. Gutier. de Matrim. cap. 65. Bonacina dict. puncto 8. num. 6.

74 Si tamen Parochus eam non adhibeat diligentiam peccabit mortal. sed valebit Matrimonium: ita Perac. in append. ad quest. quomodo qui vagantur admittendi sint ad Matrimonium, vers. quamuis sic fiat. Henric. dict. cap. 3. §. 3. sanch. dict. disput. 25. num. 16. & 17. Cened. d. quest. 3. num. 68. in princip. Basili. Pont. d. §. 5. in fine. Gutier. dict. cap. 65. num. 15. & cap. 67. num. 3.

75 Vagabundus is proprie dicitur, qui nullum certum domicilium habet, vel qui pristinum domicilium omnino deferens, amiserit, & iter agit, aut nauigat animo acquirendi nouum, ita colliges ex resolutis per Henric. dict. §. 3. Coninch. de sacramen. tom. 1. questione 8. numero 62. & tom. 2. quest. 27. numer. vigesimo. Cened. dict. questione 30. numer. 69. & 70. sanch. dict. disput. 25. a num. 1. vbi num. 8. vers. intellige, dicit Trident. loqui de his, qui vagantur, & incertas habent Sedes, D. Barbofa in l. heres absens, §. proinde in art. de for. delicti numer. decimo quarto, & seq. ff. de ind. v. g. de potest. Episcop. cap. 39. §. 3. num. 1.

Reginald. in praxi fori penit. lib. 1. num. 64. Gutier. dict. cap. 65. numer. 9.

76 Hinc inferes si alter tantum alienigena, vel vagus sit, satis esse si quivis Parochus interfit cum valeat matrimonium praesente Parocho cuiusvis ex contrahentibus, Basil. Pont. dict. loco, Cened. d. q. 20. numer. 68. vers. circa hanc Gutier. dict. cap. 65. numer. 8.

77 Quod si qui, ne coram proprio Parocho contrahant, alio cecedant non habitaturi, nec mansuri, nonnulli censuerunt non gaudere alienigenarum iure, quia deus nemini patrocinatur, ex quorum numero sunt, Fr. Emman. dict. cap. 219. numer. 2. Regbell. dict. lib. 1. q. 8. numer. 6. & alij ab illis citati; Aliis tamen secus videtur, quod magis placet, prout resoluunt Sanchez, dict. disput. 23. num. 13. & 14. & disput. 25. num. 11. in fine Gutier. cap. 65. numer. 11. Bonacina dict. puncto 8. numer. 4.

Parochi praesentia qualis?

78 Praesentiam Parochi in matrimoniis necessariam non tantum corpoream, sed etiam moralem requiri, cum intelligentia, & advertentia actus resoluunt Petrus Ledesma de matrim. quaest. 45. art. 5. vers. est secundum dubium, P. Henric. in summ. lib. 11. cap. 3. §. 1. Cened. practico. & canonic. q. lib. 1. q. 30. numer. 33. cum seqq. Coninch. in 2. d. Thom. disput. 27. numer. 44. Franc. Mol. de ritu nup. lib. 2. differ. 11. num. 113. Gutier. in tract. de matrim. cap. 69.

79 Et ratio est, quia, non intelligens praesens dici non potest ex l. fin. ubi Alciat. ff. de verb. signific. & praesentia intellectum, & scientiam includit l. testis C. de testibus Alciat. in l. 2. §. voluntatem numer. 10. ff. soluto matrim. Sanchez. de matrim. lib. 3. disput. 40.

80 Nec ob aliam causam Parochi praesentia hodie requiritur, quam ut auctor quidam insignis suarum pastor omnium ne quidquam male fieret, interesset matrimoniis, eandemque auctoritatem praestaret, ideo illius praesentia, quovis modo sufficit ex l. coram Titio de verb. signific. & resolutis per Trinqu. ml. connub. gloss. 7. numer. 31.

81 Eius porro praesentia pro forma actus exigitur, itaut matrimonium contractum in praesentia nullo testium, eo absente, nullum sit, cum eius praesentia, ut quavis forma, per aequipollens suppleri nequeat, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 48. num. 29. & 30.

82 Unde inferitur primo huiusmodi Parochi praesentiam sufficere, quamvis ipse, vel testes, vi derenti inter sint, dummodo tamen intelligant consensum contrahentium, ita resoluunt Salzedo. in pract. cap. 73. alias 76. vers. tertio, Possuin. dict. cap. 10. num. 20. Petr. de Ledesma de matrim. q. 45. art. 5. punct. 3. dub. 2. vers. quo supposito, Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 219. numer. 11. in 2. impress. Basil. Pont. de impedim. matrim. cap. 30. §. 5. in fine, Spina in speculo testam. gloss. 15. numer. 48. & 49. Paul. Comit. de spons. moral. lib. 1. q. 114. Ceval. commun. contra commun. q. 604. num. 70. Aloys. Rice. in praxi fori eccles. resolut. 113. num. 4. in 2. editione, Sanchez. lib. 3. de matrim. disput. 39. num. 9. Rebel. de obligat. institut. par. 2. lib. 2. quaest. 8. num. 4. Gutier. dict. cap. 69. num. 10. Coninch. dict. disput. 27. num. 44. Francisc. Molin. dict. diff. 11. num. 115.

83 Unde non valere matrimonium si Parochus assistens non intellexit ea, quae agebantur, nisi tamen affectatum esset non intelligere, tenet Salzedo, ubi supra in 4. dubio, decium refert Armendariz in addition. ad recopilationem legum Nauar. ad lib. 4. titul. 15. l. 8. de matrim. in declarat. num. 24.

84 Peccat tamen graviter coram Parocho invito contrahens, ut per Coninch. dict. disput. 37. num. 25. Gutier. dict. cap. 69. num. 13.

85 Secundo inferitur sufficere solam Parochi praesentiam adducti dolose, & renuentis, dummodo probe intelligat, & audiat contrahentium verba nisi claudens aureas affectatus esset non intelligere, & ipse nulla verba proferat: ita segura in direct. iudic. ecclesiastic. par. 2. cap. 15. num. 15. Mascard. de prob. concl. 9. numer. 9. Vega in suma casuum lib. 6. casu 114. & 115. & decium refert Aloys. Rice. in praxi fori ecclesiastic. decis. 243. in 1. impress. & resolut. 23. numer. 3. in 2. impress. Salzedo ad Bernard. dict. cap. 76. in 4. dub. pag. mibi 296.

86 Tertio inferitur praesentiam Parochi in matrimonio, ita requiri, ut nedum intelligere oporteat, cum quid agitur, sed ut videat: nam insufficientis erit si contrahentes matrimonium a tergo essent alicuius parietis, vel ubi Parochus infirmitate, vel alio casu caecus effectus esset, & non videret; quia ideo Parochi praesentia requiritur, ut ea tot mala, & scandala, quae in dies oriebantur ex clandestino matrimonio cessarent.

87 Atque ideo licet caecus retineat dignitatem l. qui suore ff. de statu homin. l. caecus ff. de iudic. licet etiam possit testificari de his, quae ante caecitatem vidit, ubi notas contrahentium voces audit, in his autem in quibus facile decipi posset, non integer testis est, quo in casu multum iudicis arbitrio tribuendum est, quemadmodum scribit Alberic. de Merle de testib. cap. 5. numer. 35. & 36. & in nostris terminis resoluunt Franc. Mol. dict. differ. 11. numer. 20. ubi numero 114. idem existimat ubi Parochus furiosus esset, nisi dilucida haberet intervalia, & matrimonio assisteret tempore sanae mentis.

88 Quarto inferitur quoad matrimon. Parochi praesentiam sufficere etiam ad alium finem vocatus, vel casu praesens sit: ita resoluunt Nauar. consil. 20. num. 1. sub titul. de sponsal. in antiqu. & consil. 11. sub tit. de clandest. desponsat. in novis, Salzedo dict. cap. 73. alias 76. vers. tertio licet, & dubio 5. say. decis. 24. sub titul. de sponsalibus Azcuedo l. 1. numer. 39. sit. 1. lib. 5. nova recopil. praxi nova episcop. par. 2. cap. 4. numer. 32. in fine, Ceval. dict. quaest. 604. numer. 66. Spina in spec. testam. gloss. 15. numer. 48. & 49. P. Henric. in summ. lib. 11. cap. 3. §. 5. in fine Sanchez. lib. 3. disput. 39. numer. 10. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 31. numer. 182. Franc. Molin. dict. differ. 11. numer. 119. Gutier. dict. cap. 69. numer. 3. cum seqq. Nam Parochus & testes transeuntes, & casu matrimonio intereuntes dicuntur vere praesentes esse, cum sufficienter advertant ad id quod agitur, possintque de hoc ferre testimonium P. Sanchez. dict. disput. 39. num. 11. Gut. dict. cap. 69. num. 12.

89 Contrarium tamen, imo Parochum necessario ad validitatem matrimonij formaliter adhibendum esse, nec sufficere, si forsan conuiuij, vel confabulationis, vel aliud tractandi causa praesens audiat huiusmodi contractum matrimonij geri, dicunt decium Armendariz dict. loco numero primo & 55. Gonzalez ad regul. 8. Cancellaria gloss. 48. numer. 35. Basilus Pont. dict. capit. vigesimo sext. §. 5. in fine, Bonacina dicta quaestione secunda punct. 8. num. 20. & inualidum esse matrimonium contractum coram Parocho, & testibus transeuntibus, post Petr. Ledesma. asserit idem Bonac. dict. quaest. 2. puncto 8. num. 46. ex eo quia transeuntes non videntur praesentes humano modo, nec formaliter. Sed primam opinionem

bb ij

variorem exiſtimo, & hanc ſecundam nec impro-
babilem iudico.

90 Quinto inferitur quoad matrimonium parochi
præſentiam ſufficere, quamvis ſit excommunicatus,
ſuſpenſus, vel irregularis, etiam non toleratus,
tum quia hæc aſſiſtentia auctoritativa, non eſt pro-
priè actus iurisdictionis, ita ut non poſſit valide ab
excommunicato vitando exerceri, ſicut ab eo non
poſſunt exerceri actus iurisdictionis, tum quia *Con-
cil. Trident.* ſolummodo requirit præſentiam paro-
chi, quia etiamſi ſit excommunicatus, vel ſuſpen-
ſus, non deſinit eſſe parochus, propter cenſuras;
quibus fundamentis hanc illationem tenent *Petrus
de Leſema de matrim. quaſt. 45. articul. 5. punct. 3.
dub. 3. Nau. conſil. 4. de clandest. deſp. Cenall. diſt. quaſt.
604. numer. 65. Sayr. deciſ. 13. de ſponſalib. Henr. lib.
11. cap. 3. §. 4. & 5. Galetus in margarita caſuum con-
ſcientiæ verbo matrimonium pag. 163. column. 1. Sanch. lib.
3. diſput. 21. Coninch. diſput. 27. numer. 24. Rebell. diſt.
lib. 2. quaſt. 9. numer. 9. Reginald. lib. 31. numer. 177.
Aloſ. Ricci. in praxi fori eccleſiaſtici. deciſ. 243. in 1. im-
preſſ. & reſolut. 213. numer. 1. in 2. impreſſ. Gutier. de ma-
trim. cap. 62. numer. 23. & cap. 66. numer. 19. Bonacina
diſt. quaſt. 2. puncto 8. numer. 21. Mari. Alec. de cenſuris
tom. 1. lib. 1. diſputat. 8. cap. 6. per totum contra Ste-
phan. de Auila de cenſuris par. 1. diſputat. 6. dub. 1.
concluſ. 5.*

91 Vnde valere matrimonium celebratum coram
parcho notorie fornicatorio, non tamen adhuc in
iudicio condemnato, & conſeſſo refert deciſum
poſt alios *Armenar. in addition. ad recapit. legum Na-
varre ad lib. 4. tit. 15. l. 1. de matrim. in declarat. num. 19.*

92 Sic etiam Matrimonium contractum coram
ſchiſmatico parcho ſaltem coloratum titulum ha-
bente, ſi non fuit, ut talis declaratus, & Parochia
priuatus, validum eſſe reſoluit *Nau. conſil. 8. numer. 2.
ſub tit. de clandest. deſp. in nouis; Sayr. deciſ. 13. ſub tit.
de ſponſalib.*

93 Sexto inferitur valide matrimonio aſſiſtere poſſe
parochum interdictum, ſeu prohibitum ab Epſco-
po, aut eius vicario, ne aliquos matrimonio con-
iungat: tum quia poſito eo interdicto, ſeu prohi-
bitione parochus adhuc retinet iurisdictionem: tum
quia multa fieri prohibentur, quæ tamen facta te-
nent: ita deciſum referunt *Salzedo ad Bernard. cap. 73.
alias 76. in nouiſſ. pag. mibi 293. in 1. dub. Leſema diſt.
quaſt. 45. art. 5. Poſſeum. diſt. cap. 10. numer. 14. Oſſ.
curatus, Fr. Emman. in ſumm. par. 1. cap. 219. numer. 10. Hen-
ric. lib. 11. cap. 3. numer. 4. Cenall. diſt. quaſt. 604. numer. 71.
idem Leſema in ſumm. par. 1. de ſacram. Matrimonij cap.
6. concluſ. 4. dub. 11. Sanch. lib. 3. diſput. 32. numer. 1. & 2.
Rebell. par. 2. lib. 2. quaſt. 9. numer. 9. Aloſ. Ricci. in praxi
fori eccleſiaſtici. deciſ. 243. in 1. impreſſ. & reſolut. 213. numer.
2. in 2. impreſſ. Reginald. lib. 31. numer. 179. Coninch. di-
ſput. 27. dub. 2. numer. 28. Gutier. traſt. de matrim. cap.
63. numer. 25. Bonacina diſt. quaſt. 2. puncto 8. numer. 18.*

Vbi etiam idem dicendum aſſerit, quando huius-
modi prohibitio fuit facta coadiutori, vel vicario
parochi *Armenar. diſt. loco numer. 23.* Vbi ampliatur ſiue
parochus interueniat contra talem prohibitionem
volens, ſiue inuitus, vel licet interſit inuitus & com-
puſſus per vim, ſiue præcedat dicta prohibitio, vel
non.

94 Vtrum autem matrimonia celebrata à paro-
cho putatio excommuni errore ſint valida, tra-
ctat *Mare. Anton. Genueſi. in praxi Archiep. cap. 50.
num. 3. ubi affirm. reſpondet, ſat enim eſt pro ma-
trimonio præſentia illius, qui communi errore re-*

putatur proprius Parochus, & toleratus eſt ex titu-
lo colorato per Superiorem dato, cuius virtute ac-
cepit, & retinet poſſeſſionem beneficii, vel officij, ſi
notorie non conſtat minime habere titulum, & iurisdictionem. Ita *Henr. lib. 11. cap. 3. §. 4. Fr. Emman.
diſt. cap. 219. numer. 8. Sanch. lib. 3. diſputat. 22. a
numero 60.*

95 Septimo inferitur poſſe parochum valide aſſi-
ſtere matrimonio ſuorum parochianorum extra
ſuam parochiam, ſine licentia parochi illius loci, in
quo aſſiſtit, quia proprius parochus adminiſtrare
potest Sacramenta ſuis quibus vbiſcumque exiſtant,
ut ſuo loco dicemus: tum quia ex decreto Trident.
conſtat formam ab eo præſcriptam, & ſeruandam
in matrimoniis in eo interſeſſe, & eſſentialiter ſi-
tam eſſe, ut adit parochus, vel alius Sacerdos de
licentia parochi, ſuo Ordinarij, & duo præterea
teſtes, igitur reliqua omnia, tempus, & locus, &
alia accidentalialia ſunt, ita hæc illationem tenent
*Salzed. diſt. cap. 76. verſ. undecimo, Poſſeum. diſt. cap.
10. numer. 17. ubi extendit etiam extra Episcopatum,
ſpin. diſt. gloſ. 15. numer. 42. Sanch. lib. 3. diſput. 19. nu-
mer. 8. & 14. Coninch. diſputat. 27. numer. 22. Baſil.
Ponc. de impedimentis matrim. cap. 26. §. 6. verſ. ad-
dendum, Reginald. lib. 31. numer. 177. Bonacina diſt.
quaſt. 2. puncto 8. numer. 44. Gutier. cap. 62. numer. 5.*

96 Amplia ut non ſolum proprius Parochus, ſed
etiam Sacerdos de illius licentia valide aſſiſtat ma-
trimonio extra parochiam, ita *Sanch. diſt. lib. 3. di-
ſput. 34. numer. 3.* Non obſtat id quo potiffimum in-
ductus videtur *Nauar. conſ. 52. de ſponſal. in 1. edit. &
conſil. 14. numer. 2. ſub tit. de clandest. deſp. in 2. edit.*
ſcilicet parochum, vel Episcopum extra ſuam dice-
ceſim eſſe perſonam priuatam, & non pollere ea
auctoritate publica, quam in celebrandis coniugiis
exigere videtur Concilium. Reſpondetur enim,
quod Concil. in eo perſonarum genere, quarum
eſt in matrimonio præſentia neceſſaria, non requi-
rit alicuius publici officij auctoritatem, alias neque
ſimplex Sacerdos de licentia parochi, aut teſtes ex
priuatorum numero eſſent idoneæ perſonæ, quod
ſtultum eſt; Sed tantum exigit, ut cuiusmodi ſint
perſonæ, quæ plenam Eccleſiæ fidem faciant, ab-
ſtulerit enim matrimonia præſumpta.

97 Cum igitur huiusmodi aſſiſtentia non perti-
neat ad iurisdictionem contentioſam, nec alienus
parochus iure offendi poſſit, ſi abſque illius licentia,
vel Ordinarij in eius parochia, alter parochus ce-
lebrat matrimonium ſuorum parochianorum, cre-
do eum non peccare ceſſante ſcandalo, nec punien-
dum eſſe, ut reſoluit *Sanch. ubi ſupra, numer. 18.*

98 Octauo inferitur parochi vnius præſentiam
ſufficere, quando contrahentes ſunt diuerſarum
parochiarum: quia Trident. declarauit matrimo-
nium contrahendum eſſe coram parcho, & non
magis expreſſit, parochum viri, quam feminæ: ita
tenent *Salzed. ubi ſupra dub. 14. Causale. deciſ. 12. nu-
mer. 21. par. 2. ſpin. diſt. gloſ. 15. numer. 41. Cenall. quaſt.
604. numer. 6. Henr. lib. 11. cap. 3. §. 2. Franc. Leo in the-
ſauro fori eccleſiaſtici. par. 2. cap. 9. numer. 39. in fine, Ar-
menar. ubi ſupra, numer. 7. 13. 14. & 28. praxi iunior
Episcopalis, par. 2. verbo Parochus, §. 1. Sanch. lib. 3.
diſputat. 19. a numero 1. Rebell. par. 2. lib. 2. quaſt. 8.
Bonacina diſt. quaſtione ſecunda, puncto 8. numer. 7. Paul.
Comitol. reſponſ. moral. libro primo, quaſtione 131. numer. 2.
Coninch. diſputat. 27. numer. 19. Aloſ. Ricci. in praxi
fori eccleſiaſtici, deciſ. 244. in 1. impreſſ. & reſolut. 214.
num. 1. in 2. impreſſ. Gutier. diſt. cap. 62. numer. 4.*

99 Nono infertur valide matrimonio assistere parochum delegatum, quem Episcopus constituit, & ad nutum ipsius amoueri potest, & vicecuratum à parochio proprietario institutum, ita *Rebell. lib. 2. quest. 9. numer. 8. Possuin. d. cap. 10. numer. 14. in fi.*

100 Huiusmodi Parochi, quoad matrimonium poterunt alicui facultatem assistendi concedere, quia etsi delegatus ad vniuersam parochiae curam, non possit alteri omnem curam, etiam ad modicum tempus, dum abest, delegare, poterit tamen aliquas causas, quia delegatus ad vniuersitatem causarum etiam potest vnam, vel alteram causam delegare *glos. verbo delegatus, in cap. cum causam, de appellat. vbi Anton. num. 11. Alexand. de Neco, num. 16. hincigitur optimè Sanchez. dict. lib. 3. disp. 31. num. 16.*

101 Resoluit institutum à Vicecurato ad vniuersitatem causarum, vbi est consuetudo, vt absens talis Vicecuratus substituat alicui ad vniuersam Parochiae curam, posse delegare licentiam assistendi matrimonio, aut ministrandi aliud Sacramentum, & *num. 17. resoluit huiusmodi Parochum delegatum ad vniuersitatem causarum, licet possit delegare licentiam assistendi matrimonio, aut aliud Sacramentum ministrandi, non posse dare illi subdelegato facultatem iterum delegandi, & numer. 19.*

102 Asserit, quod quando Parochus praesens assumit Vicarium locantem operas, vt illum adiuret, hic Vicarius non potest delegare, & consulit *Nauarr. cons. 13. num. 4. de clandest. desponsat. in nouis vicarium Parochi contrahendis Matrimonij assistere posse, etiam si sit delatus ab eo, qui ad modicum tempus sine licentia Episcopi recessit.*

103 Decimo infertur valide matrimonio interesse posse parochum habentem iniustum beneficii titulum, vt accidit, quando commisit aliquod delictum ratione cuius est ipso iure beneficio priuatus, vel quando intra annum non est ad Sacerdotium promotus, vel quando habet beneficium incompatible, vel quando acceptauit beneficium in excommunicatione, quia adhuc est parochus cum titulo colorato, & errore communi vulgi, *arg. text. in l. Barbarius, ff. de officio pratoris, & quamuis ipso facto priuatus beneficio sit, nondum tamen possessione spoliatus est, & quandiu illa non spoliatur praesumitur habere iustam retinendi causam, c. licet Episcopus, in fine, de praben. in 6. ita Coninch. disput. 27. dub. 2. num. 26. Sanchez. lib. 3. disput. 22. num. 62. Bonacina dict. quest. 2. punct. 8. num. 24. vbi n. 30.*

104 Resoluit validum esse matrimonium contractum coram laico, cui parochus concessit facultatem assistendi matrimonio, si communi errore habebatur Sacerdos, pro tali publice se gerens, quod etiam tenet *Sanchez. dict. disput. 22. num. 61. vers. valet.*

105 Vndecimo infertur parochum non Sacerdotem (puta cui collata fuit parochia, non tamen est ordinatus Sacerdos) valide assistere matrimonio: nam assistentia parochi pro forma huius contractus pendet ex Tridentini dispositione tantum, ex eo autem solum colligitur debere esse parochum, neque vero est argumentum aliquod efficax, quo probetur, debere esse Sacerdotem, quod enim coniungat contrahentes non est functio Sacerdotalis Ordinis, neque se exponet periculo efficiendi nullum Sacramentum: quamuis enim in Con-

cil. Trident. dicatur, vel alio Sacerdote, & illa dictio, alio, qualitatem Sacerdotij referre quidem videatur, id tamen ob frequentiam accidit, quod vt parochi intra primū annum tenentur ad Sacerdotium promoueri, plerique sint Sacerdotes, atque ita vsui loquendi, non necessitati qualitatis id tribuendum est, propter quem vsum nonnunquam à propria significatione receditur *l. labeo, ff. de supellect. leg. cap. ex literis de sponsal. ita hanc illationem tenet recentiorum schola, vt videre est apud Nauarr. cons. 30. sub tit. de sponsalib. in 1. impress. & cons. 9. sub tit. de clandest. desponsatione in 2. impress. Rega in Sylua lib. 6. casu 119. in fine. Henric. lib. 11. cap. 3. §. 5. & lib. 14. cap. 6. num. 3. in fin. Ioan. Leo in thesauro furi ecclesiast. par. 2. cap. 9. num. 39. praxis noua Episcopalis, par. 2. cap. 4. num. 22. Armend. vbi supra num. 8. Fr. Emman. vbi supra par. 1. cap. 218. num. 9. Petr. de Ledesm. in tract. de matrim. quest. 4. art. 5. puncto 3. dub. 3. conclus. 3. Sabagum, ad tit. de sponsalib. num. 88. Cenall. dict. quest. 604. à num. 56. Basil. Pont. dict. cap. 2. §. 5. versic. parochus autem, praxis iunior episcopalis par. 2. verbo parochus versic. 3. Gu-tier. de iuramento confirm. par. 1. cap. 14. num. 13. in fine, & in tractat. de matrim. cap. 62. ex num. 16. Sanchez lib. 3. disputat. 20. numer. 2 late Cened. practice. & canom. questionum lib. 1. quest. 30 num. 54. cum sequentib. Francisc. Molin. dict. differt. 11. ex num. 128. Coninch. disput. 27. dub. 1. num. 21. Reginal. lib. 31. num. 177. Bonacina dict. quest. 2. punct. 8. num. 16. Sed Sacram Congreg. inclinasse in sententiam, vt parochus non Sacerdos non possit matrimonio contrahendo interesse referunt *addit. ad d. cons. 9. Nauarr. & Regolin. de potestate Episcopi cap. 15. §. 10. num. 5. Sed dum mihi de hac declaratione S. Congreg. non constat illationem nostram semper sequeretur.**

106 Duodecimo infertur parochum etiam in peccato mortali existentem valide matrimonio assistere posse, quia parochus non est essentialis minister Sacramenti matrimonij, nec ipse formam profert, sed tantum solemnem ad actum auctoritatem lege eius praesentiam requirente: ita *Possuin. de Officio Curati, cap. 5. num. 40. Bonacina in tract. de sacramen. disp. 1. quest. 3. punct. 2. §. 1. num. 10. contra Henric. lib. 1. cap. 29. numer. 24.*

Licentia ad assistendum Matrimonio, cui, & a quo concedi debeat.

107 Si proprius parochus matrimonio interesse non possit alium sui vice, & loco Sacerdotem substituere poterit, ex *Concil. Tridentin. sess. 24. de reformat. matrim. cap. 1. cuius auctoritate matrimonium celebratum coram Sacerdote à proprio parochio deputato, & coram testibus valere decilum refert Armendar. in additionib. ad recopil. legum Nauarrae lib. 4. tit. 15. b. 1. de matrim. in declarationib. num. 12.*

108 Quamuis de illius licentia etiam celebretur à Regulari, vt probatur ex *Clem. 1. de priuileg. vbi stricte praecipitur Religiosis ne audeant Sacramentum extremæ Vnctionis, vel Eucharistiae ministrare, matrimoniaue solemnizare non habita super his parochialis Presbyteri licentia; à contrario sensu satis colligitur, quod habita licentia speciali, id ipsum facere erit sibi licitum, licet autem ibidem*

atur; matrimoniale ſolemnizare, intelliguntur hæc verba de benedictione nuptiali, vt ibidem tradit glo. & reſoluit *Miranda in man. Prel. tom. 1. q. 48. art. 1.*

109 Declara primo parochum etiam ſiſte concedendo facultatem aſſiſtendi, non efficere inualidum matrimonium contractum, coram eo Sacerdote, cui huiusmodi facultatem conceſſit; quia aſſiſtentia illa non eſt actus iuriſdictionis, cum valeat etiam inuiti parochi, & reſiſtantis, ac contrariam habentis intentionem, vt ſupra oſtenſum eſt, ita contra *Ledeſm. tenent. P. ſanch. lib. 3. diſput. 21. numer. 64. Bonacina de matrim. quaſt. 2. puncto 8. num. 34.*

110 Secundo declara parochum excommunicatum; vel irregularem, etiam non toleratum, poſſe valide dare alteri aſſiſtendi licentiam: quia huiusmodi licentia non eſt propriè actus iuriſdictionis, & ſicut parochus excommunicatus non eſt priuatus auctoritate aſſiſtendi: ita nec poteſtate dandi prædictam licentiam, ob eamque rationem conſtat parochum poſſe valide dare huiusmodi licentiam Sacerdoti excommunicato, vel irregulati, aut ſuſpenſo ad aſſiſtendum matrimonio; ita *Sanchez lib. 3. diſputat. 21. num. 6. Henrici lib. 11. cap. 3. num. 5. & lib. 13. cap. 7. §. 7. Gutier. de matrim. cap. 62. num. 24. Bonacina diſt. quaſt. puncto 8. num. 22. contra Cennib. diſputat. 27. nu. 21. Aſula de cenſur. par. 2. cap. 6. diſputat. 3. dub. 1. conſuſ. 5. Petr. de Ledeſm. de matrim. quaſt. 45. artic. 5. punct. 3. dub. 4. & in ſumma par. 1. de Sacramen. matrim. cap. 6. conſuſ. 4. Mari. Alter. de cenſur. tom. 1. lib. 1. diſputation. 8. cap. 6. verſ. ſed dubitatur.*

111 Tertio declara validum eſſe matrimonium, cui de licentia parochi aſſiſtit Sacerdos degradatus: quia Sacerdos degradatus, eſt adhuc Sacerdos, ita *Sayr. de cenſur. lib. 5. cap. 22. num. 26. Bonacina d. quaſt. 2. puncto 8. num. 23.*

112 Quarto declara parochum, ſiue Ordinarium, huiusmodi licentiam aſſiſtendi matrimonio non poſſe concedere clerico non Sacerdoti: Quamuis enim illa coniunctio de qua ſupra num. 43. non ſit functio ſacerdotalis Ordinis, & etiam non Sacerdos parochus eſſe poſſit: attamen cum decretum Tridentin. quo tantum ea forma eſt inducta, dicat, vel alius Sacerdos de licentia parochi, eſt ſtandum eius diſpoſitioni, non tamen neceſſarium eſt, vt ſit Sacerdos approbatus, is cui datur: ita *Petr. de Ledeſm. in ſumma par. 1. de Sacramen. Matrimon. cap. 6. conſuſ. 4. verſ. ſequere ſeſcundo, Sanchez lib. 3. diſputat. 20. num. 9. cum ſequen. Cennall. communium contra commun. quaſt. 604. num. 58. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. diſt. 11. num. 133. Gutier. tractat. de matrim. cap. 62. num. 22. Sayr. deciſion. 51. ſub titul. de ſponſalib. Baſil. Pont. de impedimen. matrim. capit. 26. §. 6. verſ. 15. autem, Sahagun. in cap. quamuis numer. 13. de officio deleg. & ad tit. de ſponſal. numer. 89. Nauar. conſ. 6. numer. 2. ſub tit. de clandest. de ſponſ. in nouis.*

113 Vbi etiam à princip. reſoluit matrimonium de licentia parochi tempore peſtis coram acolyto contractum eſſe nullum, quia verba Concilij videntur adeo clara pro hac parte, quod in nullo caſu videtur ab illius forma recedi poſſe.

114 Quinto declara parochum, vel Ordinarium poſſe concedere facultatem alteri Sacerdoti coniungendi ſponſos in matrimonium, non ſolum in propria parochia, verum etiam extra illam; quia

Triden. dicit alium Sacerdotem ſufficere ad aſſiſtendum matrimonio de licentia parochi, vel Ordinarij, & non loquitur de propria parochia; tum quia huiusmodi licentia non eſt actus iuriſdictionis contentioſæ, ſed gratioſæ, ac voluntaria, quæ exerceri poteſt extra locum propriæ iuriſdictionis: ita ex his fundamentis noſtram illationem amplectuntur; *Fr. Emmat. in ſumma tom. 1. cap. 218. conſuſ. 6. Cennib. diſputation. 27. dub. 2. numer. 13. & dub. 3. num. 38. Gutier. cap. 62. num. 10. Reginald. lib. 31. num. 180. Bonacina diſt. quaſt. 2. punct. 8. num. 13. contra Nauar. & Seguram, quos reſert, & ſequitur Franciſc. Molin. diſt. different. 11. num. 136. cum ſequentibus.*

115 Sexto declara cogi poſſe proprium parochum nolentem matrimonio alioquin licito interuenire, vel licentiam alij Sacerdoti interuenienti concedere: quoniam Sacramenta parochianis inuitis miniſtrare cogitur, ex debito officij, prout reſoluit *Franc. Molin. diſt. differ. 11. num. 95. cum ſeqq.* An autem parochi delegati, quos Episcopi conſtituunt, & ad nutum ipſius amoueri poſſunt, & Vicecurati à Parochis proprietarijs inſtituti, poſſint alteri Sacerdoti licentiam aſſiſtendi matrimonio concedere, agit late per conſuſiones *P. Sanchez lib. 3. diſputation. 31. ad quem ſe remittit Gutier. de matrim. cap. 66. num. 18. & aliqua dixi ſupra à num. 100. & quod Vicarius perpetuus, vel amouibilis curati, poſſit huiusmodi facultatem concedere reſoluit *Rebell. par. 2. lib. 2. quaſt. 8. num. 8. & in addit. lib. 4. num. 67. Poſſum. diſt. capit. 10. num. 14. in ſin. Quando Episcopus eſt immediatus parochus, vt in Regno Granatenſi, poteſt tunc parochus non proprietarius matrimonio aſſiſtere, & alijs licentiam concedere, quia licet delegatus ſit, cum ſit delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, poteſt delegare Episcopalem aliquam cauſam; ſubdelegare autem minime; Et de curis, qui ſubdunt alicui parochi proprietario an poſſint dare licentiam alij Sacerdoti vt aſſiſtat matrimonio contrahendo, late agit nouiſſimè *Zambrian. Hiſpal. in ſuis aureis deciſion. cap. 7. de matrim. dubio 1.***

116 Septimo declara ex facultate Concil. Trident. ſibi conceſſa poſſe Ordinarium licentiam concedere alicui Sacerdoti matrimonio aſſiſtendi parochi loco ſibi ſubiecto ex cap. 1. ſeſſion. 24. de reformation. matrim.

117 Poteſt etiam Vicarius Generalis Episcopi ex proprio officio, & abſq; ſpeciali commiſſione interſſe matrimonijs, & alij Sacerdoti aſſiſtendi licentiam concedere, ſalzed. ad Bernard. in pract. capit. 76. verſicul. decimo quario, Petr. de Ledeſma in ſumma part. prima de Sacramen. Matrimon. capit. 4. conſuſion. 4. dub. 17. Henrici lib. 11. capit. 3. num. 4. Sanchez lib. 3. diſputation. 29. num. 18. Armendar. diſt. loco, num. 31. Baſil. Pont. diſt. capit. 26. §. 6. verſic. idem etiam, P. Azor. inſtitution. moral. par. 1. lib. 3. cap. 45. quaſt. 2. Sbroz. de officio Vicarij, lib. 2. quaſt. 44. numer. 8. in fine, Gutier. canon. lib. 1. cap. 19. numer. 13. cum ſequentibus. & in tractat. de matrim. cap. 66. ex numer. 12. & cap. 69. ex numer. 9. Narbona de appell. à Vicario ad Episcopum, par. 1. num. 201.

118 Ordinarij enim appellatione venit Episcopi Vicarius, gloſſ. verbo generaliter, in cap. Romana, de appellation. in 6. Couarru. practicar. capit. 4. numer. 7. & lib. 3. variat. cap. 20. numer. 4. Sbroz. de Vicario Episcopi, lib. 2. quaſt. 43. & quaſt. 51.

numer. 1. Flam. de resignation. lib. 3. quest. 11. num. 19. cum seqq. Franc. Molin. dict. differ. 11. numer. 64. Bonacina d. quest. 2. puncto 8. num. 10.

119 Quæri non abs re potest an suspensa iurisdictione Episcopi per excommunicationem, aut suspensionem possit eius Vicarius valide interesse matrimonio, alijsque committere? Dicendum est utrumque posse, quia neutrum est actus iurisdictionis. Si tamen Episcopus suspensus, aut excommunicatus non toleratus institueret Vicarium, aut parochus sic excommunicatus Vicecuratum, illeque assisteret matrimonio, vel alteri committeret, nihil valeret, quia illa institutio est manifestus actus iurisdictionis, & proinde facta à sic excommunicato nihil valet, quare ille assistens matrimonio non esset verus Vicarius, aut Vicecuratus. Mari. Alter. de censuris tom. 1. lib. 1. disputat. 8. cap. 6. vers. ex dictis, Sanchez lib. 3. disputat. 30. num. 10.

120 Sed dubitari potest an Vicarius Episcopi, qui Sacerdos non est, possit presententiam matrimonio contrahendo præstare? & matrimonio interesse non posse, sed Sacerdotem delegare debere tenent Nauar. consil. 1. sub tit. de officio Ordin. in antiqu. & consil. 10. sub tit. de desponsat. impub. in nouis, Salzedo dict. capit. 76. vers. decimo quarto, sayr. decif. 1. sub tit. de offic. Ord. ex eo tantum fundamento, quod non sufficit in contrahendo matrimonio presentia parochi, qui non sit Sacerdos, sed hoc non est certum, vt supra ostendi hac allegat. num. 43. & ideo dum mihi non constiterit de contraria decisione, de qua ipsi testantur, libenter amplector tam parochum, quam Vicarium non Sacerdotem valide matrimonio assistere.

121 Idem dicendum esse de habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, in materia de qua agimus, affirmant Petr. de Ledesm. dict. dub. 17. vers. digito 2. Henric. lib. 11. cap. 3. num. 4. Sanchez lib. 3. disputat. 28. num. 6. Coninch. disputat. 27. num. 17. Gutier. de matrim. cap. 66. numer. 7. Bonacina dict. quest. 2. puncto 8. num. 10. Vgolin. de potestate Episcopi cap. 15. §. 19. num. 3. in fine.

122 Idem etiam dicendum de Abbate Ecclesiæ nulli Episcopo subiectæ, firmant Petr. de Ledesm. de matrim. quest. 45. art. 5. puncto 3. paulo ante dubium 4. conclus. 3. Henric. lib. 11. cap. 3. num. 4. Gutier. dict. cap. 66. num. 6. Basfl. Pont. dict. §. 6. vers. idem quod.

123 Idem quoque de Capitulo Sede Vacante esse resoluendum tenent Coninch. dict. disput. 27. n. 17. Gutier. dict. cap. 66. num. 5.

124 Et de Legato respectu provincie suæ legationis idem asserunt Sanchez dict. disputat. 28. num. 8. Coninch. dict. disputat. 27. numer. 16. vers. 7. Gutier. canon. lib. 1. cap. 11. num. 6. & dicto capit. 66. numer. 10.

125 Archiepiscopus tamen non potest coniungere in matrimonium subditos suorum suffraganeorum, vel dare licentiam illos coniungendi; Nam ipse non est Ordinarius in territorijs suffraganeorum, est tamen index in causa appellationis, quando per appellationem deuoluitur ad ipsum, cap. pastoralis de officio Ordin. Vnde in casu, quo nolet Episcopus, per appellationem ad ipsum deuoluta causa potest licentiam concedere, de quo vide Sanchez lib. 3. disputat. 28. Petr. de Ledesm. in summ. par. 1. de sacramen. matrim. concl. 4. dub. 17. vers. digito 3. xpino dict. gloss. 15. num. 28. & 29. Molin. dict. differ. 11.

numer. 86. Bonacina d. q. 2. puncto 8. num. 15. Basfl. Pont. d. §. 6. vers. Archiepiscopus, Gutier. d. cap. 66. num. 3. dum tamen actu visitat in diecesibus suorum suffraganeorum potest huiusmodi licentiam concedere, prout resoluunt Henric. lib. 10. cap. 3. num. 3. Suarez tom. 4. disp. 25. sect. 1. num. 14. Coninch. d. disp. 27. num. 17. Sanchez lib. 3. disputat. 28. n. 6. Gutier. d. cap. 66. num. 7.

Licentia prædicta qualis?

126 Licentia, quam Sacerdos ad celebranda matrimonia est obtinendus à proprio Parocho, vel eius Vicario permanenti, aut amouibili, aut ab Episcopo, vel eius Vicario generali, alijsque Prælati quali episcopalem iurisdictionem habentibus, de quibus supra expressa debet esse, nam tacita non sufficeret, qualis est illa, quæ oritur ex tolerantia, vel ex ratihabitione, ita tenent Menoch. de arbitrat. casu 453. num. 13. & 14. & cons. 398. num. 15. lib. 4. Salzed. ad Bernard. cap. 76. vers. duodecimo, Petr. de Ledesm. in summ. p. 1. de sacram. matrim. cap. 6. concl. 4. dub. 14. Henric. lib. 11. c. 3. §. 5. lit. 7. Cenall. communium contra comun. q. 604. num. 114. Petr. Cened. præf. & Canon. quest. lib. 1. q. 30. num. 79. in fine. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 47. num. 52. Armendariz in addit. ad recopil. legum Nauarræ ad li. 4. tit. 15. l. 1. de matrim. in declarat. num. 31. Coninch. tom. 2. disp. 30. dub. 2. num. 31. Reginald. lib. 31. num. 181. Sanchez lib. 3. disp. 35. numer. 15. Francisc. Molin. de ritu nup. lib. 2. differ. 11. numer. 98. Basfl. Pont. de impedimentis matrim. cap. 26. §. 6. vers. licentia, Bonacina de magno matrim. sacramento q. 2. puncto 8. num. 11.

127 Sufficiet tamen si communiter generalis administrandi Sacramenta licentia concedatur, prout decifum fuisse ex alijs referunt Armendariz d. loco, Bonacina d. num. 11. Rebello de obligation. instit. post lib. 4. in declar. sect. 3. Vel si Parochus concedat licentiam, vt possit intra suam Parochiam omnia ad curam animarum spectantia exercere, Nauar. cons. 27. sub tit. de sponsalibus quem refert Salzed. d. cap. 76. vers. duodecimo, in fine, sayr. in floribus decif. sub tit. de sponsal. decif. 31. Sanchez lib. 3. disp. 35. num. 7. vbi num. 8. resoluit non sufficere si Parochus quando est præsens concedat alicui licentiam administrandi omnia Sacramenta, secus si absens relinquat substitutum.

128 Verbalis sufficit huiusmodi licentia, non autem in scriptis requiritur data, quia sic eam non exigit Trid. tum quia scriptura non est de essentia gratiæ, & privilegij, quæ regulariter non requiritur nisi tantum ad faciliorem probationem, non ad actus substantiam l. contrahitur ff. de pignoribus, tum quia omnis actus verbo confici potest, nisi lex expresse scripturam requirat, iuxta gloss. ab omnibus receptam verbo in scriptis in cap. 1. de censibus lib. 6. quibus fundamentis hanc sententiam tenent Nauar. cons. 41. num. 1. sub tit. de sponsal. in antiqu. alias 12. de clandest. de sp. in nouis, Henric. d. paragraph. 5. in comment. lit. 2. Fr. Emman. in summ. p. 1. cap. 219. num. 13. Vgolin. de irregul. cap. 6. paragraph. 7. num. 3. Sanchez lib. 3. disp. 35. num. 10. Reginald. lib. 31. numer. 180. Francisc. Molin. d. differ. 11. num. 100. Cened. de quest. 30. numer. 80. Salzed. vbi proxime, sayr. sub d. tit. de sponsal. decif. 48. Bonacina d. quest. 2. puncto 8. num. 11. vers. addit. contra P. Rebello lib. 2. quest. 3.

129 Actum præcedere debet, nam quæ de ſubſtantia ſunt in ipſo actu adhiberi debent, *cap. auditus, inſcripto cap. quia propter de elect. gloſ. & omnes in l. uniuersa C. de precibus Imper. offer. Imol. Paul. de Caſtro, Roman. Alexand. Aret. & Iaſ. in l. ſi quis mihi bona §. iuſſum ff. de acquir. hered. Panorm. Ant. & Imola in cap. cum nos, de his quæ ſunt à Prælatiſ, tum quia, ubi licentia requiritur ſemper præcedere debet ex reſolutis per Caſſim. in conſuet. Burgund. rub. 13. §. 9. verbo ſanſiſcentie verſ. ſed quæro, Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 47. num. 46. quibus fundamentis hanc tenent reſolutionem Salzed. d. cap. 76. ver. decimoſterio, Coninch. tom. 2. q. 27. num. 31. ſanch. d. diſp. 35. num. 18. Franc. Molin. d. diſſer. 11. num. 99. Cened. d. q. 30. numer. 78.*

130 Vnde fit nullum eſſe matrimonium, cui Sacerdos aliquis Parochi nomine præſens fuit, nulla ab eo petita licentia, ſi poſt factum ratificaret, nam etſi regulariter ratihabitio retrotrahatur, & mandato comparetur reg. ratihabitionem cum vulgariſ de reg. iuris in 6. tamen ubi lex vel ſtatutum præſentiam requirit corpoream, ratihabitio ſequens non ſufficit ad actum validandum, quemadmodum ex Angel. Felin. & Cota ſcribit Tirac. de legib. conuul. gloſ. 6. numer. 31. Soar. de Paz in præſ. 10. l. p. a. temp. 2. num. 27. & 28.

131 Reuocata non debet eſſe huiusmodi facultas, quæ tunc talis conſeretur quando ijs, quibus conſeſſa fuit, per certum nuntium aut litteras ſignificata ſit, & ante hanc intimationem acta tenent, etiamſi Sacerdos ille aliunde ſciret reuocationem ſuæ facultatis, ita P. ſanch. lib. 3. diſp. 36. numer. 9. Coninch. d. diſp. 27. num. 32. verſ. ſexto, Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo matrimonium pag. 164. col. 2.

132 Hinc tenerem datam licentiam à proprio Parocho alicui Sacerdoti ſi interim Parochus moriatur, illam non expirare: quia licet mandatum morte mandantiſ regulariter expiret l. mandatum C. mandati, cap. gratum cap. relatum de officio deleg. gratia tamen facta alicui minime cap. ſi cui de præbendis in 6. cap. ſi ſuper gratia, de officio deleg. eodem libro, tum quia gloſ. in Clem. dudum §. ſtatuiſmus de ſepult. docet expreſſim licentiam conſeſſam aliquibus Fratribus non expirare morte concedentiſ, tum quia facultas ab Epifcopo conſeſſa Ordines accipiendi à quocunque Epifcopo Catholico non expirat morte Epifcopi concedentiſ, Cardin. in Clem. fin. q. 5. de elect. & multis alijs caſibus quos poteris videre per citatos à Franciſc. Molin. d. diſſer. 11. num. 111. ubi hanc ſententiam in proprijs noſtris terminis tueretur.

133 Metu, vel dolo obſeſſata licentia ſufficit, niſi per dolum, & mendacia verſantia circa ſubſtantiam, vel cauſam finalem, extorqueatur: quia diſpoſitio facta per dolum verſantem circa cauſam finalem eſt inualida; tum quia nihil eſt magis contrarium conſenſui, quam error, l. ſi per errorem ff. de iuriſd. omnium iud. ita tenent ſanch. lib. 3. diſp. 39. à num. 13. & diſp. 21. num. 7. Coninch. diſp. 27. num. 37. Gutier. c. 69. num. 14. & 15. Reginald. lib. 31. nu. 182. Bonacina d. q. 2. puncto 8. num. 17.

134 Licentia valide datur contra prohibitionem Epifcopi, ad effectum, vt matrimonium contractum coram Sacerdote, cui conſeſſa fuit, validum ſit, matrimonia enim tantum contra interdictum Eccleſiæ valent, licet cum peccato fiant, ita Baſil. Ponci. de impedimentis matrim. cap. 26. §. 6. verſ. ad-

let, ubi dicit ita eſſe ab illuſtriſſ. Cardin. deciſum.

135 Sacerdos non debet credere dicentibus, ſe habere licentiam à Parocho, vt poſſint coram ipſo contrahere, niſi certa ſigna afferant, vel ſint perſonæ ſpectatæ fidei, de cuius veritate dubitari nullo modo poſſet, nam in ijs, quæ pertinent ad externam Eccleſiæ gubernationem, non creditur teſtantibus in propria cauſa, præſertim ſi hoc vergeret poſſit in præiudicium alterius, ita ſanch. lib. 3. diſp. 37. num. 2. Coninch. diſp. 27. num. 39. Reginald. lib. 31. numer. 181. Baſil. Ponci. d. §. 6. verſ. conſeſſa, Bonacina d. q. 2. puncto 8. numer. 38.

136 Et allerenti licentiam proprij Parochi in contrahendo matrimonio requiſitam non interueniſſe, quando contra eam opponitur à tertio, incumbit onus probandi, ex Maſcar. de probat. concl. 982.

Teſtes ad Matrimonium adhibendi quales?

137 Vltra proprij Parochi aſſiſtentiam, vel alterius Sacerdotis de eius licentia, de quibus ſupra, vt matrimonium valide contrahatur neceſſaria eſt duorum, vel trium teſtium præſentia, vt probat Conſil. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. matrim. c. 1. ibi, & duobus, vel tribus, &c. quæ ſimulanea debet eſſe, nec ſufficit ſucceſſiua, quia Trid. copulatiue exigit præſentiam Parochi, & teſtium, per dict. & quæ copulat, vt cum multis quos citauit ego ipſe teneo in meis Remiſſ. de diſſenſibus, & clauſ. diſſ. 94. quare ita reſolunt ſpec. in appendice dub. 6. concl. 4. pag. 14. ſanch. de matrim. lib. 3. diſp. 41. numer. 3. Bonacina eod. tract. q. 2. puncto 8. num. 41. Petr. de Ledefma in ſummiſ. p. 3. de ſacram. matrim. cap. 4. conclus. 5. Poſſeuin. de officio Curati cap. 10. num. 22. Reboll. de obligat. iuſtit. p. 2. lib. 2. q. 8. ſect. 8. à num. 8. Coninch. de ſacrament. tom. 2. diſp. 27. num. 41. concl. 1.

138 Quod vero attinet ad teſtium qualitatem, cum lex illa odioſa ſit, reſtringens ſcilicet naturalem ad contrahendum libertatem, non ſunt ad ſeueram rationis normam teſtes exigendi, ſed ſatis erunt, quicunque rationis compotes, quamuis impuberes, conſanguinei, domeſtici, feminae aut infames, quia poſſunt eſſe præſentes moraliter: tum quia Triden. nullos teſtes excipit, ita ſpin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 15. princ. num. 46. Petr. de Ledefma in tract. de matrimonio q. 4. art. 5. puncto 3. poſt 4. dub. verſ. conclusio ſit, Henric. lib. 11. cap. 3. §. 9. Emman. in ſummiſ. tom. 1. c. 219. num. 18. in 2. edit. plures refert, & ſequitur ſanch. d. diſp. 41. num. 4. cum ſeqq. quibus adde præxim. num. epifcop. p. 1. verbo matrimonium §. 14. Couall. commun. contra commun. q. 604. nu. 84. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ verbo matrimonium pag. 164. Baſil. Ponci. de impedimentis matrim. cap. 26. §. 6. in fine, Bonacina d. q. 2. puncto 8. num. 43. Quamuis teſtes legitimos, idoneos, & omni exceptione maiores requiri dicat Franciſc. Mol. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 8. nu. 64. cum ſeqq.

139 Nec etiam neceſſarium eſt, vt huiusmodi teſtes ſint rogati, cum nullo iure iſta ſolemnitas in matrimonio requiratur, Greg. Lop. l. 1. verbo ſin teſtigos tit. 3. part. 4. Henric. d. paragraph. 9. ſanch. d. lib. 3. diſp. 41. numer. 7. ubi plures refert, quib. adde Cald. Pereira de empt. capit. 6. numer. 22. Gutier. de matrim. cap. 55. in fine, Poſſeuin. d. capit.

10. num. 22. *versic. quarts. Bonacina dict. quest. 2. puncto 8. numer. 44. Regul. de potestate Episcop. cap. 15. §. 10. Et sufficit vi detenui interfuit, dum modo intelligant consensus contrahentium, & aduertant quod agitur. Cenall. dict. quest. 604. numer. 81. Sanchez dict. disputat. 39. num. 9. Coninch. dict. quest. 27. num. 44. Gutier. de matrimon. cap. 69. num. 13. Cened. pract. & canon. quest. lib. 1. quest. 30. num. 108. ad finem. Bonacina dict. puncto 8. num. 45. Vel dolo ad aliud vocati sint, vt resoluit Sanchez. d. disput. 39. num. 10.*

De Matrimonij absque Parocho, & testibus irritis.

140 **E**X supradictis omnibus primo inferitur contrahentem matrimonium sine parocho, & testibus peccare mortaliter, quia iniuride contrahit, & facit irritum Sacramentum, contra prohibitionem Ecclesiae in re graui, ita P. Sanchez de matrimon. lib. 3. disputat. 5. Gutier. eodem tract. cap. 56. numer. 4. Coninch. in 2. 2. Dui Thomae tom. 2. disputat. 30. dub. 2. numer. 18. Bonacina de magno Matrimonij Sacrament. question. 2. puncto 6. numer. 3.

141 Secundo inferitur defectum praesentiae parochi, aut testium non esse impedimentum dirimens sponsalia, sicut est impedimentum dirimens matrimonium, quia Concl. Tridentin. irritat tantummodo matrimonium clandestinum, non vero sponsalia. Ita Nauar. in manual. cap. 25. num. 134. Salzed. ad Bernard. cap. 73. *versic. Nono illud, Perez. l. 1. versic. Secundo circa praedicta dubitatur, titul. 1. lib. 5. Ordin. Regi in summ. par. 2. c. 34. casu 20. versic. nota que si solanente, Spino in speculo testament. gloss. 15. num. 84. seguna in disector. iudicum Eccle. par. 2. cap. 15. num. 1. & 4. Pet. de Ledesma de matrimon. quest. 45. art. 5. versic. secundum punctum 4. lib. 4. Emman. Saa in aphorismis, verbo sponsalia numer. 1. Valentia tom. 4. disputat. 10. puncto 5. causa 5. Gutier. canon. lib. 4. cap. 18. num. 10. & in tractat. de matrimon. cap. 4. Cenall. communium contra commun. quest. 604. num. 124. Henric. in summ. lib. 11. cap. 5. num. 8. Rota Remana apud Farinac. decis. 273. num. 21. Armenendar. in addition. ad recopilat. legum Nauarrae ad lib. 4. titul. 15. l. 1. in declaration. num. 44. & 45. Henric. in summ. lib. 13. cap. 5. num. 8. P. Sanchez lib. 1. disputat. 12. Cardinal. Tusc. practica. conclusion. tom. 7. conclus. 406. Cened. pract. & canon. question. lib. 1. quest. 21. num. 9. & quest. 30. num. 20. cum sequentibus. Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 11. num. 159. Bonacina in tractat. de magno matrimon. Sacrament. quest. 1. puncto 7. num. 11.*

142 Vnde contrahentes sponsalia clandestine, non peccare resoluunt P. Sanchez lib. 1. disputat. 13. numer. 2. Coninch. tom. 2. disputat. 21. dub. 2. num. 20. Gutier. dict. cap. 4. num. 2. contra Siluestr. verbo matrimonium 6. quest. 7. Chamorata de matrimon. cap. 2. dub. 9.

143 Tertio inferitur matrimonium contractum absque praesentia parochi, seu alterius Sacerdotis de ipsius parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus, vel tribus testibus in vim sponsaliorum non resoluui, itaut contrahentes iudicialiter cogi possint ad denuo contrahendum seruata forma Concl. Tridentin. Ita Nauar. consil. 1. numer. 3. sub

titul. de sponsal. in 1. edit. & consil. 3. num. 2. sub titul. de clandestin. desponsat. in 2. edit. Arguedol. 1. numer. 23. 33. & 36. tit. 1. lib. 5. noua recopil. Petr. de Ledesma, de matrimon. quest. 45. artic. 5. puncto 2. post dubium 4. conclus. 1. & in summa par. 1. de Sacrament. matrimon. cap. 7. conclus. 6. dub. 2. Spina in speculo testament. gloss. 15. principali, numer. 78. Armenendar. ubi supra numer. 26. Salzed. ad Bernard. in practica. cap. 76. additione 2. versic. unde pariter, Emman. Saa in Aphorismis, verbo matrimon. num. 42. Fr. Emman. in summ. par. 1. cap. 200. num. 1. Galetus in margarita casuum conscientiae, verbo matrimon. pag. 163. column. 1. Cenall. communium contra commun. quest. 604. num. 79. Trius. decis. 9. Alexi. Ricci. in praxi fore ecclesiasticae decis. 250. in 1. impress. & resolut. 219. per totam in 2. impress. Sanchez lib. 1. disputat. 2. Gutier. de iuramen. confirmatorio, par. 1. cap. 51. a num. 28. & in tractat. de matrimon. cap. 11. Bonacina in tract. de matr. q. 2. punct. 8. numer. 48. Sayr. decis. 1. sub titul. de sponsalib.

144 Mouentur praefati Doctores primo, quia nulla obligatio, nec civilis, nec naturalis, oritur ex consensu praestito in matrimonio clandestino, ex resolutis per Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comparat. 19. num. 128.

145 Quia actus a principio nullus nullum producit effectum, l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudicata, cap. ad praesentiam de appellation. cum citatis a Card. Tusc. tom. 1. lit. A. conc. 139. & in libello de principijs iuris, lit. A. numer. 51. tum quia actus gestus contra legem perhibentem substantiam actus est nullus, & nullam producit obligationem, l. non dubium, C. de legib. l. hac consulti summa §. ex imperfecto, C. de test. & hac opinio his nixa fundamentis verior est in puncto iuris, quam libenter amplectimur.

146 Quamuis contrariam opinionem, in id matrimonium clandestinum habere vim sponsaliorum, & obligare ad iterum publicè contrahendum teneant Barthol. de Ledesma de matrimon. dub. 18. Ortis in summa, cap. 16. de matrimon. in fine. Veracius in appendice ad speculum, dub. 9. versic. 2. propositio, fol. 42. Ioan. Petr. Binius consil. 62. num. 34. lib. 1. Theaurus fore ecclesiastic. par. 2. cap. 9. num. 37. Rega in summa lib. 4. casu 264. & lib. 6. casu 120. P. Henric. lib. 11. cap. 5. §. 4. Petr. Reboll. de obligat. iustitiae lib. 2. quest. 9. num. 3. Coninch. disputat. 21. num. 40. cum sequentibus. & praecipue numer. 47. tom. 2. Caldas Pereira de emp. cap. 3. numer. 10. in fine. Quorum fundamenta facili destruantur responsione: & imprimis ad illud deductum ex l. tam angustis, ff. de seruitut. quod quando actus non valet, vt agitur, valet eo modo quo valere potest. Respondetur procedere quando defectus prouenit ex parte causae efficientis, non vero quando prouenit ex parte causae formae, & ex parte formae: in praesenti autem casu defectus non solum prouenit ex parte causae efficientis (causa enim efficiens sunt ipsi contrahentes, qui ex decreto Tridentin. redduntur inhabiles ad clandestine contrahendum) sed etiam ex parte formae, quae est solemnitas a Trident. requisita, quam solemnitatem constat deesse, quando matrimonium clandestinum contrahitur. Deinde non obstat aliud obstatulum, quod sicut matrimonium clandestine contractum inter impuberes, seu inter puberem & impuberem, valet vt sponsalia, ita etiam matrimonium clandestinum debet inducere obliga-

tionem ſponſaliorum: Nam reſpondetur illud eſſe peculiare in matrimonio clandestino impuberum ex cap. final. de deſponſatione impuberum, quia ius præſumit impuberes ſe voluiſſe obligare eo modo, quo poſſunt, & Concil. Tridentin. irritat ſolummodo matrimonium clandestinum, quod alias erat validum, illique formam, & ſolemnitatem aſſignat, non vero irritat matrimonium clandestinum, quod alias erat inuálidum, ſicut erat antiquo iure ex defectu ætatis matrimonium impuberum, & reſoluebatur in ſponſalia, vt conſtat ex cap. unico de deſponſ. impub. lib. 6.

147 Quarto inferitur irritum eſſe matrimonium etiam in articulo mortis vel tempore peſtis, aut belli, & quacunque alia neceſſitate contractum ſine parochio, & teſtibus, quia vbi in diſpoſitione dicitur aliter fieri non poſſe, inducitur forma prout in Conc. Tridentin. diſt. cap. 1. ibi, qualiter, &c. quæ clauſula cum ſit decreti irritantis operatur nullitatem actus ipſo iure, ſi forma prædicta non obſeruetur. Matienſ. ad tit. 1. gloſ. 1. rubric. num. 34. lib. 5. noua recopilat. Flamin. de reſignat. lib. 5. q. final. à num. 226. Cened. prætic. quaſt. 30. à numer. 2. Gutier. de matrim. cap. 21. num. 5. Igitur in nullo euentu abſque ea ſolemnitate matrimonium initum erit validum, res enim ſine ſua forma nunquam ſubſiſtere poteſt: ita tenent Fr. Ludouic. in inſtructor. conſcientiæ, par. 1. cap. 86. Nauarr. conſil. 44. ſub tit. de ſponſalibus, in 1. imprefſ. & conſil. 6. ſub tit. de clandestina deſponſatione in 2. imprefſ. Añalos de ſegura in ſuo direct. iudicium eccleſiaſt. par. 2. cap. 15. num. 44. Perez in l. 1. paulo poſt princip. fol. 29. tit. 1. lib. 5. Ordin. ſarm. lib. 1. ſelect. cap. 6. num. 7. Barthol. a Ledefma de matrim. dub. 21. Petr. de Ledefma in tractat. de matrim. quaſt. 45. art. 5. circa 3. punctum dub. 3. verſ. ex prædictis ſequitur, & in ſumma par. 1. de Sacramen. Matrim. cap. 6. dub. 15. in fine, ſpino in ſpeculo teſtament. gloſ. 15. num. 44. & 45. & 86. Fr. Emmanuel in ſumma tom. 1. cap. 219. num. 17. in 2. imprefſ. Arguedo. l. 1. num. 38. tit. 1. lib. 5. noua recopil. & ibi Matienſ. gloſ. 6. verbo clandestin. num. 3. in fin. & gloſ. 6. numer. 2. Cenul. diſt. quaſt. 604. num. 63. & 73. Sanchez lib. 3. diſput. 17. numer. 4. Gutier. de matrimonio, cap. 61. num. 4. cum ſequentib. Quamuis contrarium teneant Rega in ſum. lib. 3. caſu 361. Jacob de Graſſ. in deciſ. aureis lib. 2. cap. 86. num. 4. verſ. ſecunda.

148 Quinto inferitur hodie ſtante diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini. ſponſalia non tranſire in matrimonium ſubſequuta copula coram parochio, & teſtibus: nam Concilium abſtulit matrimonia præſumpta, & ſolum ea valere voluit, quæ in iudicio probari poſſent: ſponſalia autem illa ſubſequuta copula coram parochio & teſtibus adhuc ſunt præſumpta matrimonia, illi enim de copula quidem teſtificari poſſunt, ſed de conſenſu minime, cum poſſent accedere ſine effectu maritali: quare niſi adſint verba, quæ hoc explicent, copula tantum inſufficiens eſt, poſt Conc. Trident. ita Petrus de Ledefma de matrimonio, quaſt. 46. artic. 2. dub. 2. Sanchez lib. 3. diſputat. 40. num. 7. & lib. 5. diſputat. 8. num. 26. Gutier. de matrim. cap. 40. numer. 13. & cap. 81. num. 11. Baſilius Pont. de impedimentis matrimonij, cap. 26. §. 3. verſ. anæpenult. Coñimch. diſput. 22. dub. 9. numer. 57. ad finem, Bonacin. quaſt. 2. punct. 1. num. 4.

149 Sexto inferitur, quod licet de iure ciuili ex cohabitacione inter pares, & eiudem conditio-

nis præſumeretur matrimonium, ex l. in libere, vbi gloſ. ff. de ritu nuptiarum, & gloſ. in l. de concubina, ff. de concubinis, &c. etiam de iure Canonico, alijs conſtitutionibus coniectionis, iuxta communem omnium ſententiam in cap. lator, qui ſilij ſint leg. cum citatis per Paleoth. de morbis, & ſpuris, cap. 19. num. 9. Menoch. de præſumpt. lib. 3. quaſt. 1. num. 71. & concil. 199. à numer. 48. Maſcard. de probat. conſul. 1021. numer. 7. Hodierno iure cohabitatio efficere nequit matrimonium: nouus etiam conſenſus requiritur, & forma Concilij, ſpin. diſt. gloſ. 15. numer. 61. poſt princip. Matienſ. in rub. tit. 1. gloſ. 1. numer. 53. cum ſeqq. lib. 5. noua recopil. Franciſc. Molin. de ritu nuptiar. lib. 1. comp. tit. 12. numer. 26.

150 Septimo inferitur, quod licet traductio ſponſæ ad domum mariti cum ſolemnis apparatu, quo ſolent contrahentes publice celebrare, matrimonio faciebat de iure veteri Canonico, arg. text. in cap. Vidua, de regularibus, & iuxta tradita per Pañormitan. in cap. ex parte, num. 26. de reſtitution. ſponſalior. Brunel. in tractat. de ſponſal. conſul. 12. num. 4. Menoch. diſt. quaſt. 1. num. 56. hodie tamen niſi in traductione ipſa nouus conſenſus eorum parochio, & teſtibus exprimitur, nihil traductio efficere, Matienſ. diſt. glo. 1. num. 55. cum ſeqq. ſpin. diſt. gloſ. 15. num. 65. verſ. etiam attendendum, Franciſc. Molin. d. lib. 1. compar. 13. num. 7.

151 Octauo inferitur contrahentes ſine Parochio, & teſtibus, licet inhabiles dicantur ad ſic contrahendum, non manere inhabiles ad rursus inter ſe contrahendum, vel cum alijs ſeruata Concilij forma: ita deciſum referunt Menoch. de præſumpt. lib. 5. q. 1. num. 102. Matienſ. d. gloſ. 1. diſt. tit. 1. ex numer. 39. Franciſc. Molin. diſt. different. 11. numer. 138. Petr. Ledefma quaſt. 45. art. 5. P. Rebel. de obligat. inſtitutæ, par. 2. lib. 2. quaſt. 8. ſect. 8. num. 9. Gutier. de matrim. cap. 61. num. 2. & cap. 75. num. 4. Bonacina diſt. quaſt. 2. puncto 8. num. 47.

152 Nono inferitur ad matrimonium contrahendum coram parochio, & teſtibus deobligari omnes apud quos promulgatum eſt Trident. & receptum, cum ipſum ſtatuiſſet hoc tantum habiturum vim poſt triginta dies numerandos à prima die publicationis in eadem parochia, qua publicatione nondum facta, nulla deobligatio coarctat habitatores nec ligat ignorantes, prout in quibſdam aſſerunt Gallia partibus, & Polonia: ita Pet. de Ledefma in ſumma par. 1. de Sacramen. Matrim. cap. 6. conſul. 4. dub. 5. Cenul. diſt. quaſt. 604. num. 143. Nauarr. conſil. 8. numer. 1. ſub tit. de clandest. deſponſat. in nouis, Henricu. lib. 11. cap. 33. numer. 8. Galet. in margarita caſuum conſcientiæ, verbo Matrim. pag. 163. colum. 2. Sanchez lib. 3. diſputat. 18. numer. 1. Rebel. diſt. lib. 2. quaſt. 7. ſect. 3. Gutier. de matrim. cap. 61. num. 12. Fr. Baſil. Pont. diſt. cap. 26. paragraph. 2. verſ. 4. Vbi aſſerit huiusmodi reſolutionem non naſci ex eo, quod lex ad ſui obligationem exigat, vt acceptetur à Populo, ſed ex ſpeciali diſpoſitione Eccleſiæ in hoc caſu, quæ hanc legem obligare noluit, niſi poſt promulgationem in ſingulis parochijs factam, trigintaque à publicatione diebus clapiſis.

153 Hinc ſit eos, qui ſunt incolæ vnus loci, in quo promulgatum, & acceptatum fuit Concilium, ſi alio migrent, vbi non eſt acceptatum, poſſe valide contrahere clandestine, ſeruata quoad fieri poſſit antiqua lege eccle-

clericalia, siue illas transeant, siue domiciliū ibidem collocauerint; ita Petrus Ledesma. quæst. 45. artic. 4. puncto 3. Basil. Ponc. dict. cap. 26. paragraph. 2. vers. hinc etiam fit eos; Henric. lib. 11. cap. 8. numer. 8. Rebell. dict. par. 2. lib. 2. quæst. 7. numer. 15. Reginald. in praxi fori pœnitential. lib. 31. numer. 176. Coninch. disputation. 27. dub. 1. numer. 14. Sanchez dict. lib. 3. disputation. 18. num. 28. Gutier. cap. 61. numer. 12. Bonacina dict. quæst. 2. puncto 8. numer. 2. Hoc tamen limitant Ledesma, Henric. Reb. & alij nisi eo proficiantur, ut nubant non seruata lege Concilij Tridentini, & in eius legis fraudem, cum ius non faueat fraudem committenti in legem, quam limitationem sibi displicere asserit Sanchez dict. disputation. 18. num. 29. versic. cæterum.

154 Hinc etiam mihi fit valde verosimile eos, qui inter infideles commorantur, vel mercium congerendarum causa, vel alia ratione, aut inter Turcas captiui detinentur, etiam si ex his locis sint ortum di, in quibus promulgatum, & receptum est Tridentini decretum, non teneri contrahere iuxta formam Concilij præscriptam: ita contra Ledesma, & alios resoluunt Basil. Ponc. ubi proximè, & Bonacina dict. puncto 7. num. 3. & Sanchez dict. disputation. 18. num. 35.

155 Hinc denique colligitur in eodem illius loci in quo non est acceptatum Concilium Tridentinum teneri contrahere matrimonium coram parocho, & testibus, si diuertat ad locum in quo est receptum: licet enim sit regula generalis extraneum non teneri legibus loci ad quem diuertit, absque intentione ibi manendi maiore anni parte, nihilominus ab ea regula excipitur lex generalis, qualis est ista; & deinde contractus qui celebrari debet, iuxta conditiones præscriptas in eo loco, in quo ipse celebratur. si fundus, ff. de iur. iurib. ita Petrus de Ledesma, quæst. 45. puncto 3. ad finem, Sanchez lib. 3. disputation. 18. numer. 26. Reginald. lib. 31. numer. 176. Coninch. disputation. 27. dub. 1. ad finem. Bonacina d. punct. 7. num. 5.

156 Decimo infertur matrimonium celebratum sub honesta conditione de futuro, ut valide fiat, necessarium esse conditionem adimplendam coram parocho, & testibus, si tamen celebratum fuerit sub conditione de præfenti, vel de præterito, requiri conditionem adimplendam coram parocho, & testibus, vel ut parochus, & testes cognoscant conditionem de præfenti, vel de futuro esse adimpletam, Petrus de Ledesma, quæstion. 47. artic. 5. dub. 7. conclus. 3. Coninch. disputation. 29. dub. 1. numer. 15. & dub. 2. numer. 33. Gutier. cap. 31. numer. 7. Bonacina, dict. quæst. 2. puncto 10. numer. 22. contra Sanchez lib. 5. disputation. 8. numer. 28. Dicit tamen Galer. verbo matrimon. pe. decessum esse, matrimonium de præfenti coram parocho, & testibus sub conditione contractum, & non spectato conditionis euentu consummatum dici verum matrimonium.

157 Vndecimo infertur non teneri iterum coram parocho, ac testibus contrahere, qui iam semel coram eisdem contraxere, inualide tamen, propter defectum consensus vtriusque contrahentis, vel propter metum vtrique incussum, quia parochus, & testes fuerint præfentes externo contractui, & eorum præsentia requiritur, quando matrimonium contrahitur secundum omnes partes, non vero quando suppletur aliquis defectus occultus: ita Fr. Emmanuel. in summ. par. 1. cap. 208. numer. 7.

Henric. lib. 11. cap. 3. numer. 2. Nau. in man. cap. 27. numer. 70. Aloys Recci. in decis. Curie Archiep. Neapol. decis. 98. & in praxi fori eccles. decis. 246. in 1. impressi. Sanchez lib. 2. disp. 32. num. 13. Reginald. lib. 31. numer. 183. ad finem, Gutier. cap. 46. numer. 15. Bonacina d. quæst. 2. puncto 9. numer. 4. Rebell. de obligat. iust. p. 2. lib. 2. quæst. 9. numer. 5. cum seq. Possesin. d. capit. 10. numer. 25. Existimat tamen non sine ratione Basil. Ponc. d. paragraph. 3. vers. ego tamen, nequaquam posse subsistere huiusmodi matrimonium nisi iterum seruata forma Conc. Trident. celebretur, vel super eo accedat Pontificis dispensatio, cum renouatione vtriusque consensus, oportere tamen, ut vel conditionaliter explicetur, vel sequuta copula post eam cognitionem; est enim signum consensus, ita respondisse graues Theologos affirmat idem Basilus d. loco ubi cum Paulo Comitolo resp. moral. lib. 1. cap. 120. numer. 3. asserit Clementem VIII. felicis memorie per Pœnitentiarium respondisse esse necessarium nouum consensum vtriusque coram testibus, & Parocho, admonito prius marito de matrimonij nullitate, sed ad euitandum scandalum esse dispensandum, ut secreto inter se contrahant, renouato consensu cum legitimatione prolis. Hinc paululum laxius dicit Ihesum. fori ecclesiast. p. 2. c. 9. num. 41. matrimonium impuberum coram Parocho, & testibus, contractum, esse postquam puberes facti fuerint, iuxta formam Concilij contrahendum. Qui autem subsistente aliquo impedimento occulto publice iuxta formam sacri Concilij Trident. celebrant, etsi nullum fuerit matrimonium, eo sublato non coguntur denuo eandem formam dict. Conc. obseruare, ita decisum referunt Pet. Ledesma q. 45. art. 5. concl. 2. ante ultim. dub. Sanchez lib. 2. disp. 37. Reginald. lib. 31. numer. 183. ad finem Ioan. Francisc. Lea in thesaur. fori eccles. p. 2. cap. 9. numer. 83. cum seq. Coninch. disp. 24. numer. 85. Francisc. Molin. d. differ. 11. numer. 160. Bonacina d. quæst. 2. puncto 9. num. 10. Receptissimum enim est matrimonium nullum ex aliquo defectum, celebratum tamen iuxta formam Concilij, si post ratificetur, non egere noua solemnitate, ut tradunt Nauar. cons. 32. sub tit. de sponsal. Henric. lib. 11. cap. 3. paragraph. 6. Sanchez d. disp. 37. numer. 3. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 17. num. 39. & dicit Nau. cons. 14. in fine de spons. in nouis, referente Illustrissimo Cardin. Alciato Propœnit. in signatura placuisse Sanctissimo, ut in huiusmodi impedimentis occultis, quando matrimonium est renouandum, possit hoc fieri inter ipsos coniuges secrete, & quod non sit necessaria præsentia Parochi, vel testium.

158 Duodecimo infertur expressionem, vel ratificationem consensus non esse necessario faciendam coram Parocho, & testibus, ut matrimonium infidelium fiat Sacramentum, quia Concilium Trident. requirit præsentiam Parochi, & testium, ut contractus valide celebretur, contractum vero infidelium valide celebratum fuisse ante baptismum supponendum est, neq; videtur necessaria præsentia Parochi, & testium, ut matrimonium infidelium post susceptum baptismum fiat Sacramentum, sed videtur sufficere expressio noui consensus, vel ratificatio præcedentis, qua posita sit sacramentum matrimonij, & recipitur sacramentalis gratia ad rite obeunda munia coniugalia, nisi aliquod impedimentum Canonicum sit, quo matrimonium prius contractum sustineri minime possit, vide Fr. Emmanuel.

can. in ſum. p. 1. cap. 230. num. 1. Nau. conf. 4. in fine ſub tit. de pactis in 1. edit. & conf. 2. in fine, de conuerſ. infidel. in 2. edit. Sanch. lib. 2. diſp. 9. num. 1. Rebel. lib. 2. q. 6. num. 5. Gutier. cap. 42. num. 6. Bonacina diſt. q. 2. puncto 2. num. 6.

159 Decimo tertio inferitur præſentiam Parochi, & teſtium requiri, vt matrimonium celebratum per Procuratorem ſit validum, nam inualidè abſq; Parocho, & teſtibus celebrat Procurator; ſicut etiam inualidum eſt matrimonium contractum per litteras, quando illud non innoſceſcit Parocho, & teſtibus, quando vero per litteras traditio, & acceptatio vtriuſque contrahentis innoſceſcit, validum ſit matrimonium, ita Henr. lib. 11. cap. 2. numer. 6. Sanch. lib. 2. diſp. 12. num. 3. & lib. 3. diſp. 8. num. 24. Coninch. diſp. 24. dub. 9. numer. 78. Gutier. de matrim. cap. 45. Bonacina d. q. 2. puncto 5. num. 5. Vgolm. de poteſtate Episcopii c. 25. §. 10. n. 4. verſ. quæ.

De pœna Parochi, qui Matrimonio clandestino interfuerit.

160 **C**ontra Parochum, vel quæcunque alium Sacerdotem Regularem, aut ſecularem, qui matrimonio clandestino interfuerit, impoſita eſt pœna triennis ſuſpenſionis ab officio, quæ etiam mulſatur Parochus quamuis non interfuit, ſi ſciens talia matrimonia non prohibuerit, ita definitum eſt in cap. ult. §. ſin. de clandest. deſponſat. in hæc verba. Sane ſi parochialis Sacerdos tales coniunctiones prohibere contempſerit, aut quilibet etiam Regularis, qui eis præſumpſerit intereſſe, per triennium ab officio ſuſpendatur, grauius puniendus, ſi culpræ qualitas poſtulauerit. Hæc triennis ſuſpenſio non eſt ipſo iure lata, ſed ferenda à iure, vt indicat verbum illud, ſuſpendatur, quod cum ſit futuri optatiui modi reſpicit hominis actum, & iudicis miniſterium, reſoluunt Moneta de diſtribut. quotid. p. 1. quaſt. 7. num. 21.

161 Et in noſtris terminis Sanch. lib. 3. diſp. 48. num. 2. quos ego ipſe refero in meis Remiſſ. de dictionibus, & clauſ. diſt. 343.

162 Difficultas autem non modica eſt an hodie Concil. Trident. d. c. 1. in illis verbis ibi. Insuper Parochum, &c. voluerit corrigere, & derogare conſtitutioni d. cap. ult. quoad pœnam triennis ſuſpenſionis, impoſitam Parocho aſſiſtenti matrimonio clandestino? quia Trid. Synodus decernit Parochum, vel alium Sacerdotem, qui cum minore teſtium numero, quam duorum matrimonio clandestino interfuerit eſſe grauiter arbitrio Ordinarij puniendum: Vtior ſententia tenet pœnam ſuſpenſionis triennis non eſſe ſublata, ſed præterea licere Ordinario in illum alia pœna arbitraria animaduertere, ad eius temeritatem, & præſumptionem coercendam, quia Concil. Trid. d. cap. 1. paulo poſt princ. expreſſe fatetur ſe velle inhaerere veſtigijs Concil. Lateran. vnde deſumptum eſt illud cap. ult. tum quia quando diuerſæ pœnæ infliguntur diuerſis legibus contra idem delictum, nec apparet vtra earum alteram corrigat, vtraque ſeruanda eſt, ex Bart. in l. 1. num. 1. ff. de vi honor. rap. recepto per Clar. in præſt. crimin. §. ſin. q. 85. numer. 5. Anton. Gom. tom. 3. vari. cap. 1. numer. 38. verſ. quarta conſuſio, tum quia lex noua in vno caſu extenditur ad alium caſum per legem antiquam, ex do-

ctrina Bart. in l. Marcellus num. 6. ad Trebel. quem refert Armendariz in præſt. ad addit. in recopil. legum Nauarræ num. 36. quibus, & alijs fundamentis ita tenent Petac. in append. ad Specul. dub. 11. in fine, Marjol. de irregul. lib. 3. cap. 23. num. 17. Salzed. ad Bernard. in præſt. cap. 73. verſ. octauo non eſt obliuioni, Fr. Emman. in ſum. p. 1. cap. 221. num. 4. in 2. edit. Pet. de Iedeſma in ſum. p. 1. de ſacram. matrimony cap. 6. conſuſ. 4. dub. 16. Coninch. diſp. 27. num. 84. Sanch. lib. 3. diſp. 48. a n. 3. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. diſp. 11. num. 147. cum ſeq. Mari. Alter. de cenſuris to. 2. diſp. 11. de ſuſpenſ. c. 5. in princ.

163 Parochus ob licentiam conceſſam alij Sacerdoti aſſiſtendi matrimonio clandestino, non incurrit prædictam ſuſpenſionis cenſuram, quia Concil. ſolum ſuſpendit Parochum, vel alium Sacerdotem coniungentem, vel benedicentem alienos Parochianos, nec exprimit dantem licentiam, mandantem, vel conſulentem: cenſura enim lata in committentem aliquod delictum non obſtingit mandantes, conſulentes, vel aliter conſenſum præſtantes, niſi in Canone id exprimat, quare ita tenent Sanch. d. lib. 3. diſp. 49. Mari. Alter. d. cap. 5. verſ. ſecunda principalis quaſtio.

164 Quæret aliquis an parochus triennio ſuſpenſus, qui interfuit clandestino matrimonio, ſi eodem triennio durante aſſiſtat alteri ſimili coniugio, ſuſpendaturque iterum triennio, hoc poſterioris triennium confundatur cum priori, vel incipiat completo priori triennio? Cuiſic interroganti poterit reſponderi tempus poſterioris ſuſpenſionis incipere ſtatim à die ſententiæ iudicis imponentis poſterioſorem ſuſpenſionem triennalem, niſi index declarauerit in ſententia, vt incipiat ſuſpenſio priori tempore: ita Mari. Alter. d. cap. 5. verſ. tertio dubitari, Sanch. d. lib. 3. diſp. 50.

165 Deinde dubitari poteſt an Parochus ſuſpenſus ab officio, quod interfuerit clandestino matrimonio, ſit conſequenter ſuſpenſus à beneficio? quicquid vero ſit de illa quaſt. an ſuſpenſus ab officio, ſit ſuſpenſus à beneficio, ad noſtrum propoſitum ſolum attendens, verius duco ſuſpenſum ab officio, qui interfuit matrimonio clandestino, non eſſe ſuſpenſum à beneficio, quia text. in d. cap. ult. ſolum mandat ſuſpendendum eſſe ab officio, & ita reſoluunt Mari. Alter. d. cap. 5. verſ. quarto dubitari, Sanch. d. lib. 3. diſp. 51.

166 Ab hæc ſuſpenſione triennali non valet Episcopus diſpenſare, vt reſoluunt Con. de ſponſ. p. 2. c. 6. in princ. num. 14. Bernard. in præſt. cap. 73. n. 3. in vltim. impreſſ. Henr. li. 13. cap. 39. §. 3. Sanch. d. lib. 3. diſp. 52. per totam Mari. Alter. d. cap. 5. verſ. quinto. Non obſtat ſuſpenſum à iure, quod ſibi abſolutionem non reſeruauit, poſſe ab Episcopo abſolui, quia id eſt intelligendum, vbi ſuſpenſus eſt à iure indefinitè, nullo designato termino; ſecus vbi terminus ſuſpenſionis adijcitur, vt in caſu præſenti; nã Episcopus non poteſt abſolvere à ſuſpenſione temporaria intra tempus, Gutier. canon. lib. primo, cap. 5. num. 6. Nec etiam obſtat cap. nuper. de ſent. excom. quia loquitur in ſpecie de excommunicatione, cuius abſolutio, ſi nō ſit reſeruata permittitur Episcopo, & Parocho, vt infra dicemus, quod non habet locum in ſuſpenſione de qua agimus.

167 Adeo verum eſt non poſſe Episcopum à triennali ſuſpenſione abſolvere, vt nec etiam virtute Decreti Concilij Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6. id ſibi permiſſum ſit, quia hæc ſuſpenſio non

incurritur ipso iure, sed per sententiam iudicis cognitione premissa de delicto, unde supponitur delictum ad forum contentiosum *Sanchez deputation. 52. num. 4. Mari. Alter. dict. cap. 5. prope fin.*

De obligatione Parochi Matrimonio assistentis.

168 **P**roprius contrahentium parochus, vel alius Sacerdos, de ipsius parochi, seu Ordinarij licentia, presentibus duobus, vel tribus testibus, factisque denunciationibus, vel illis omisiss de forma praescripta a Concilio, ut supra, tenetur interrogare contrahentes de mutuo consensu, utrum scilicet femina velit ducere virum, & vir feminam: ita *Reginald. lib. 31. num. 175. Coninch. disputation. 27. dub. 5. num. 74. Gutier. cap. 69. ad fin. Bonacina dict. quest. 1. puncto 8. num. 40.* Alias si omittat, grauius peccabit, ut resoluit *Basil. Pone. de impediment. matrimon. cap. 26. §. 2. vers. ex quibus, condit. 6.* Attamen quando parochus certus est de mutuo illorum consensu, omissionem illius interrogationis esse tantummodo peccatum veniale resoluit *Bonacina dict. num. 40.* & ita contrahentes tenentur declarare mutuum consensum, ut si opus sit parochus de eo, & testes ferre testimonium possint, ex eodem *Basil. dict. loco, condit. 3.*

169 Neque ad validitatem matrimonij requiritur ut parochus, vel alius Sacerdos assistens, utatur aliquibus verbis, in eius celebratione, quia *Trident. in clausula irritante non facit ullam mentionem verborum:* ita *Perez, l. 1. vers. praeterea necessarium est, titul. 1. lib. 5. Ordinan. pag. 36. Petrus de Ledesm. de matrimon. quest. 43. artic. 1. dub. 4. conclus. final. & quest. 45. art. 5. puncto 3. ante primum dub. conclus. 2. & in summ. par. 1. de sacramen. matrimon. cap. 1. concl. 15. in fin. Henricus lib. 11. cap. 2. numer. 7. Sanchez lib. 3. disputation. 38. num. 4. segur. in directorio iudicium ecclesiastic. par. 2. cap. 15. num. 52. Franc. Leo in thesauro fore ecclesiastic. par. 2. cap. 9. num. 36. Cenall. dict. question. 604. num. 53. Francis. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 11. num. 125. Basil. Pone. ubi proxime condit. 7. Coninch. disputation. 27. dub. 4. num. 45. Reginald. lib. 31. numer. 175. Sayr. de eis. 61. sub titul. de sponsalib. Coned. practice. & canonice, questionum lib. 1. quest. 30. numer. 38. Gutier. de matrimon. cap. 69. numer. 3. Campanil. in diuers. iuris Canonici rub. 1. numer. 50. Bonacina dict. quest. 2. puncto 8. numer. 39. ubi etiam quod parochus tenetur ex praecipio eiusdem *Trid. sess. 24. de reform. matrimon. cap. 1. uti his verbis, ego vos coniungo in nomine Patris, &c. vel saltem vti alijs iuxta ritum & consuetudinem patriae.**

170 Vnde omissionem horum verborum, ego vos in matrimonium coniungo, &c. esse tantummodo peccatum veniale ob paruitatem materiae, resoluit *Sanchez lib. 8. disputation. 38. numer. 7. Coninch. numer. 45. Gutier. nupt. 16. Bonacina numer. 39. vers. Rogabis dictis locis.* Verum omissionem praedictorum verborum esse peccatum mortale, cum violetur Concilij praecipium, melius tenent *Henricus lib. 11. cap. 2. §. 1. Rebello lib. 2. quest. 7. sect. 1. num. 4. salzed. ad Bernard. dict. cap. 76. litter. B. vers. secundo.*

171 Curare maxime debet parochus, ne contra-

hentes in peccato mortali ad huiusmodi Sacramentum accedant, & ut triduo antequam contrahant peccata confiteantur, & communicent: cum contrahentes matrimonium cum peccato mortali, nondum deleta per contritionem, vel per Confessionem, indigne recipiant Sacramentum, ac per consequens peccatum mortale incurrant, prout resoluit *Fr. Emman. Sanchez, & alij citati à Gutier. cap. 83. numer. 13. & à Bonacina de matrimon. quest. 4. puncto 6. num. 1. vers. 6.*

172 Huiusmodi tamen contrahentes in peccato mortali non committunt duo peccata mortalia, vnum quatenus recipiunt Sacramentum, alterum quatenus administrant: quia solum committunt quatenus recipiunt: ita *P. Sanchez lib. 2. disputation. 6. num. 4. Sayr. de sacramen. in genere lib. 2. cap. 7. question. 1. artic. 5. Bonacina de sacram. disputation. 1. quest. 3. punct. 2. §. 1. num. 10.* Nec aliud incurrunt peccatum quatenus videntur praecipium Concilij violare Confessionem praecipiens, quia consilium tantum, non praecipium decretum illud quoad hoc continet, ut resoluit *Francisc. Leo in thesauro fore ecclesiastic. par. 2. cap. 9. num. 49. Basil. Pone. dict. §. 2. vers. ex quibus, condit. 1.*

173 Matrimonium ne contrahatur impediti potest donec contrahentes Orationem saltem Anglicam, & Dominicam didicerint, symbolumque fidei, praepcepta Decalogi, & Ecclesiae, ac septem peccata capitalia, nisi qui praesens, aut ingenij rudis tarditate incapax prius sit: ita *Barthol. & Ledesm. de matrimon. dub. 11. quem sequitur Regal. lib. 3. summ. casu 211.* Verum non licere absolute, & per longum tempus, aut ubi sponsi instarent detinere ob dictam causam ne matrimonium inirent, expedit tamen suauiter, & absque violentia, ad breue tempus impedire, ut sic doctrinae addiscendae curam habeant, tenent *Sanchez lib. 3. disputation. 15. sub numer. 19. Campanil. in diuers. iuris Canon. rub. 11. cap. 14. num. 7. & pluries per Sacram Congregat. super negotijs Episcoporum fuisse censum refert Alois. Rieet. in praxi fore ecclesiastic. de cens. 638. in prima impressione. & resolutione 576. in 2. editione.*

174 Parochus etiam debet habere librum in quo coniuges, testes, diem, mentem, & annum scribat, prout praecipit Concil. *Trident. dict. cap. 1. prope fin. & tenent Ruysh. de visitation. lib. 2. cap. 3. num. 26. Nauarr. in manual. cap. 62. numer. 79. vers. 5. Possenn. de officio Curati cap. 6. num. 44. & cap. 12. numer. 42. Azened. l. 8. numer. 2. titul. 1. lib. 5. neha recopilat. Cenall. dict. quest. 604. num. 138. Basil. Pone. dict. §. 2. vers. ex quibus, condit. 9. Henricus lib. 11. cap. 7. §. 4. Rebello par. 2. lib. 2. quest. 7. num. 6. Coninch. dict. disputation. 27. numer. 74. Thom. Valsae, alleg. iuris tom. 1. allegat. 72. num. 106. Et cum haec ad solemnitatem Sacramenti pertineant propter finem necessarium vitandi lites, obligant sub mortali, *Sanchez lib. 3. disputation. 15. num. 22. Reginald. lib. 31. num. 242. vers. vltim. Gutier. de matrimon. cap. 60. num. 9. Basilus ubi proxime, Possenn. dict. cap. 12. numer. 44.**

175 Vnde iure nouissimo mortuis testibus, & parochis, solo huiusmodi libro absque alijs probationibus matrimonium contractum plene probari dicendum est: quia in hoc Curati fides, & industria fuit electa à Sacro Concilio ita *Bellet. disquisit. clerical. par. 1. titul. de clerico teste, paragraph. 1. num. 9. Mascard. de probationibus. conclus.*

672. numer. 18. cum ſequentib. *Mari. Antonin. variar. reſolution. lib. 1. reſolut. fin. caſu 33. verſe. nihilominus. Caudalean. deciſion. 12. ſub num. 22. verſe. & liber pa- rochi. par. 2. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. compa- rat. 9. à num. 35. & tenuit Rot. Roman. deciſion. 750. num. 10. par. 1. & in una Colonien. ſtatut. 20. Februa. 1581. coram Robuſterio. quæ eſt impreſſa deciſ. 340. par. 2. in nouiſſimis. quam refert Aloyſ. Rice. in pra- xi ſoci eccleſiaſtica deciſ. 249. in 1. impreſſ. & 76. reſo- lut. 218. in 2. edit. Probatur etiam origo Rebuſſ. in tractat. de paſſicis poſſeſſ. numer. 217. Gonzal. gloſ. 9. §. 1. à numer. 105. praxiſ noua epiſcopal. par. 1. cap. 1. numer. 9. Sic etiam ex libro baptiſmi à parochia confecto. quis Baptizatus. & illius ætas proba- tur. vt per Caputaquen. deciſ. 714. num. 1. p. 1. Bel- let. diſt. §. 1. num. 10. Manpoſ. ad regul. 18. Cancellaria. quæſt. 10. à num. 1. Menoch. de præſumption. lib. 2. quæſt. 51. num. 53. Pui. deciſ. 184. numer. 15. lib. 1. Franciſc. Molin. diſta compar. 9. numer. 41. Perall. de- ciſ. 114. lib. 1. Aloyſ. Rice. diſta reſolut. 218. num. 5. Farinacc. fragment. crim. verbo ætas num. 141. Huius- modi enim liber de baptizatis tenendus. & facien- dus eſt à parochia. in quo nomina. & cognomina ipſorum ſint deſcripta. parentumque ſi de legitimo matrimonio nati ſint. cum nominibus patrini. vel patrinorum. die. menſe. & anno. ita Fuſch. de Viſi- tation. lib. 2. cap. 3. nu. 24.*

177 Sic etiam ex libris eorundem Curatorum mortem probari. excommunicationem. ac ſepul- turam tenent Menoch. diſt. quæſt. 51. num. 55. cum ſequen. Caldas Pereira in l. ſi curatorem verbo minoribus. num. 33. cum ſeq. Joſeph Ludovic. Peruſ. deciſ. 55. num. 7. Fuſch. diſt. cap. 31. num. 28. Franc. Molin. diſt. compar. 9. num. 39.

178 Videant parochi quomodo fidem de his li- bris facere debeant. nam in Curia Archiepiſcopali Neapolitana quendam parochum. qui fidem fe- cerat de ſolemnizatione matrimonij inter qual- dam perſonas. referendo ſe ad librum matrimonij. cum poſtea perquiſito hoc libro non reperiretur ſolemnizatione. iudicatum fuit crimen falſi incurriſ- ſe: quia vero cum torqueretur. nihil confeſſus fuit. ſed grauiora contra ipſum indicia extarent. ſuſpenſus à cura per quinquennium diffinitua ſententia condemnatus fuit. vt refert Aloyſ. Rice. in praxi ſoci eccleſiaſtica. deciſ. 729. in 1. edit. & reſol. 507. in 2. edit.

De Benedictionibus Matrimonialibus.

179 **C**ontrahentes ante Eccleſie benedictionem ne cohabitent hortatur Concil. Tri- dentin. ſeſſion. 24. de reformation. matrimon. cap. 1. his verbis. Præterea eadem S. Synodus hortatur. vt coniuges ante benedictionem Sacerdotalem in templo ſuſcipiendam. in eadem domo non coha- bitent; quod cum non præcipiat. ſed hortetur. li- beram voluntatem excitat. & non obligat. cap. ſi- nal. in fine 4. diſt. gloſ. verbo ſtatuta in cap. vbi Abb. num. 9. & Felin. numer. 20. de conſtitut.

180 Quia conſilij natura eſt. vt quamuis excitet ad deliberandum. non tamen obligat ad ſequen- dum. vt multis citatis probatur in libello de princi- pijs viriſque iuris. litt. C. num. 50.

181 Quare peccatum mortale non eſſe ante Ec- cleſie benedictionem matrimonium conſummare.

ſublato ſcandalo. & contemptu legis eccleſiaſtica. maxime ſi probabile addit incontinentie pericu- lum. reſoluunt Nauarr. in manual. cap. 22. nu. 83. Couarrus. de ſponſalib. par. 2. cap. 7. §. 2. numer. 22. Vinald. in candelab. aureo par. 1. de matrimon. numer. 254. Viſtor. in ſumm. de matrimon. numer. 267. Ludou. Lopez in inſtruit. conſei. par. 2. de Matrimon. cap. 39. verſ. deinde diſceptari ſolet. Perez l. 1. verſ. quæri poteſt. tit. 1. lib. 5. Ordin. Euiſc. de Viſit. lib. 2. cap. 3. numer. 21. Matienſ. in rubr. tit. 1. gloſ. 1. numer. 98. lib. 5. noua recopilat. Petrus de Ledefma de matrimon. quæſt. 45. artic. 5. puncto 3. dub. 1. & in ſumm. par. 1. de Sa- crament. Matrimon. cap. 6. concl. 7. prope fin. ſpino in ſpeculo teſtamen. gloſ. 15. princip. numer. 18. Cened. ad Decretal. collect. 49. numer. 3. & prætic. ac canonica. quaſtion. lib. 1. quæſt. 30. prope fin. Henric. lib. 11. cap. 5. paragraph. 7. in fine. & cap. 7. paragraph. 3. & cap. 16. §. 3. Rebell. de obligation. inſtit. par. 1. lib. 2. quæſt. 7. num. 2. Coninch. de Sacrament. & conſ. tom. 2. diſp. 27. numer. 71. cum ſequentib. Baſil. Ponc. de impedi- mentis matrimon. c. 26. §. 2. verſ. ex quibus. condit. 4. Franciſc. Leo in theſauro ſoci eccleſiaſtica. par. 2. cap. 9. numer. 48. verſe. nam licet. Sanchez de matrimon. lib. 3. diſputation. 12. Gutier. eodem tractat. cap. 48. num. 3. & capit. 106. num. 13. Bonacina quæſt. 4. puncto 6. numer. 1. in fine. & numer. quarto. verſ. rogabis quarto.

182 Excipe niſi adſit contemptus. vel ſcandalum. iuxta principia in materia de ſcandalo. vel lata ſit in ea diſceſſi excommunicatione contra oppoſitum facientes. ita Baſil. Ponc. vbi proxime. & intendit Henric. diſt. cap. 16. §. 2. & cum in his caſibus pec- catum eſt. tantum peccabitur prima vice. quia ea prohibitio non eſt niſi vt debitus ordo conſu- mandi ſeruetur. & reuerentia benedictionibus de- bita. præmittendo eas priori copula. qua matri- monium legitime conſumatur. qua habita ſeruari amplius non poteſt. ſecus autem eſt quando con- ſumatur Matrimonium ante denunciations. quia ea prohibitio eſt propter impedimenti timorem. quod per denunciations detegi poteſt. quæ ratio militat etiam in ſequentibus copulis. ita Sanchez. diſt. diſputation. 12. num. 11.

183 Qui ſemel contraxit matrimonium. & mor- tuo primo coniuge aliud inijt. non tenetur in ſe- cundo matrimonio recipere benedictiones. etiam ſi forte primum matrimonium fuerit inualidum. quia benedictiones non reſpiciunt nuptias. ſed per- ſonas. ita Nauarr. in manual. cap. 22. num. 83. Perez l. 1. verſe. eſt alia pœna. tit. 1. lib. 5. Ordin. Moz. de contract. tit. de matrimon. cap. de naturalib. Matri- mon. numer. 10. Menoch. de arbitrar. caſu 417. num. 2. Cened. ad Decretal. collect. 49. num. 1. Coninch. di- ſputation. 27. dub. 8. numer. 72. Gutier. cap. 106. num. 14. cum ſequentib. Sanchez lib. 7. diſputation. 82. num. 15. Rebell. lib. 3. quæſt. 20. num. 3. Bonacina diſt. quæſt. 4. puncto 6. numer. 4. Semper tamen ſeruanda eſt legitima diſceſſis conſuetudo. Poſſewin. de officio Curati cap. 10. num. 48. ita ut quamuis prohibean- tur ſponſi benedici. ſi vnus eorum. qui contrahit ſecundas nuptias. receperit benedictiones. quam- uis alter nunquam recepiſſet. ex conſuetudine licet vtrumq; benedicere. nec cèletur ea benedictio ite- rari. quia ipſa per ſe datur ratione coniugis nunquā benedicti. Henr. l. 11. c. 16. §. 2. litt. M. Verum con- ſuetudo generaliter recepta obtinuit quod ſi femi- na ſolum nondum fuiſſet benedicta. poſſet tunc benedictio ſolemniter fieri. ita Couarrus. de

sponsalib. par. 2. capit. 8. paragraph. 11. num. 2. Gregor. l. 2. verbo, no douen ser velados, tit. 11. part. 4. Salzed. ad Bernar. cap. 74. lit. B. Mar. Anton. Genues. in pract. Archiepisc. Neapolitan. capit. 59. Mari. Alter. de censur. tom. 2. disputation. 11. de suspensione cap. 4. versic. tertio dubitatur, Aloys. Ricc. loco infra citando resolution. 313. in fine.

188 Sed quæret aliquis à quo huiusmodi benedictiones fieri debeant? quibusdam placet non integrum esse vtriusvis contrahentis parochio benedictiones has impertiri, sed id esse parochi mulieris, ita t. uscb. de Visitation. lib. 2. cap. 3. numer. 21. Caudalean. par. 2. decis. 12. à numer. 21. Cenall. communium contra commun. quest. 604. numer. 148. Sed ego existimo sufficere parochum vtriusvis contrahentis, quia eodem tenore, & eadem clausula petitur à Concil. dist. capit. 1. vt proprius parochus interfit matrimonio, & vt benedictiones conferat; sed ad illud sufficit parochus vtriusvis contrahentis, vt supra dictum est hac alleg. numer. 39 ergo, & ad hoc, quare ita resoluunt Cend. ad Decretal. collect. 81. num. 8. Sanchez lib. 7. disputation. 82. num. 4. Armentariz. in addition. ad recopilat. legum Nauarra lib. 4. tit. 15. l. 1. de matrimonio. in declaration. num. 32. Gutier. de matrimen. cap. 106. num. 8. & 9. Bonacina dist. a question. 4. puncto 6. num. 3.

Sacerdos secundis nuptijs benedictionem impertiens, vel coniungens in Matrimonium absque Parochi licentia, quam penam incurrat.

186 Quæret opportune aliquis quam penam incurrat Sacerdos benedictionem secundis nuptijs impertiens in casu non permisso? Respondebitur ab officio, & beneficio suspensum ad Apostolicam Sedem mittendum esse, cum litteris Episcopi, prout disponitur in cap. 1. de secundis nuptijs, quæ tamen missio ad Romanam Curiam sublata fuit per Extravagan. constitutionis Ioann. XXII. de qua meminerunt Conarr. dist. §. 11. num. 2. versic. est tamen, Salzed. ad Bernar. cap. 77. lit. C. Henric. dist. cap. 16. paragraph. 2. lit. 2. Sanchez dist. disputation. 82. num. 28. Mar. Alter. dist. cap. 4. vers. quinto.

187 Et quamuis aliqui teneant prædictam suspensionis penam locum habere tantum vbi constante priori Matrimonio Presbyter secundas nuptias benedicit, ex quorum numero sunt Conarr. dist. paragraph. 11. numer. 2. & ab eo citati, ac etiam Aloys. Ricc. in praxi fori ecclesiastici, decision. 369. numer. 2. in 1. edit. & resolution. 313. in 2. edition. Verius tamen est Sacerdotem huiusmodi suspensionem incurrare, si benedicit secundum matrimonium, etiam dissoluto primo, vt ostendit rex. in cap. vir autem, de secundis nupt. ibi, cum alia vice benedicti sint, sequuntur Mari. Alter. dist. cap. 4. versic. sed primo, Salzed. dist. cap. 77. lit. D. Mar. Anton. Genues. dist. cap. 59. in addit. Sanchez dist. disputation. 82. in fine, Pzolm. de potestate Episcopi cap. 15. §. 12. num. 6.

188 Quæ quidem pena suspensionis ab officio & beneficio lata in dict. capit. primo de secundis nuptijs, non infligitur ipso iure, quia præcipitur ibi vt ipsum suspensum remittat absoluendum ad Pontificem: quasi dicat, ipsum suspende, & vbi suspenderit, à solo Pontifice potest absolui, & resoluunt Bernard. dist. cap. 77. numer. 2. Conarr. dist. paragraph. 11. numer. 2. Clar. paragraph. final. quest. 75. vers. sacerdos. Henric. lib. 13. cap. 39. numer. 3. & dist. cap. 16. paragraph. 2. Nauarr. cap. 25. numer. 137. Mari. Alter. dist. cap. 4. vers. secundo, Mare. Anton. Genues. dist. capit. 59. in addit. Perez l. 5. column. 5. versic. intelligas, Cenall. d. quest. 604. numer. 135. Salzedo d. cap. 77. lit. P. vers. in hoc delinquens, Aloys. Ricc. d. resol. 313. num. 1. Pzolm. d. §. 12. num. 6. in fin.

189 Circa penam vero, quam Sacerdos incurrit coniungens in matrimonium, vel benedicens subditos alterius parochiæ, absque Parochi, vel Ordinarij licentia, disponit Concil. Tridentin. d. cap. 1. his verbis. Quod si quis Parochus, vel alius Sacerdos, siue Regularis, siue secularis sit, etiam si id sibi ex priuilegio, vel immemoriabili consuetudine licere contendat alterius parochiæ sponso, sine illorum Parochi licentia, matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tandiu suspensus maneat, quandiu ab Ordinario eius Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absoluitur.

190 Hanc suspensionis penam ne dum ad officium, sed etiam ad beneficium extendi posse resoluit Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 11. numer. 149. quoniam in grauib. id regulare est, ex glos. in Clem. cupientes, de penis, & in cap. latores, de clerico excommunic. missi. & glos. final. in cap. pastoralis, de appell. Couar. de spons. p. 2. cap. 6. in prim. nu. 13. & in l. prima, vers. est etiam alia pena, tit. 1. lib. 5. Ordin.

191 Ab hac suspensionem non solum Episcopus, sed etiam eius Vicarius potest absolvere, vt resoluunt Sanchez lib. 3. disputat. 52. num. 4. Mar. Alter. d. cap. 5. in fin.

192 Sacerdotes Regulares matrimonia ministrantes, siue solemnizantes, non habita super his Parochialis presbyteri licentia speciali, vltra prædictam suspensionem, quam ipso iure incurrunt per Concil. vbi proxime, ipso facto sunt excommunicati excommunicatione Sedi Apost. referuata in Clem. 1. de priuileg. cum suspensionis pena à Concil. Trid. nouiter prolata in casu de quo agimus, non videatur sustulisse veterem alijs legibus impositam, vbi vtrique sustineri potest, vt supra probauimus, quare hanc sententiam tenent Nauarr. consil. 1. sub titulo de penis, numer. 7. in 1. edit. & consil. 10. sub titulo de constitut. in 2. edition. Maiol. de irregularitat. lib. 3. cap. 25. num. 12. vers. clandest. Pzolm. dist. §. 12. nu. 8. Sanchez li. 3. d. 48. n. 8. & 9. Mari. Alter. d. disp. 11. cap. 4. versic. sed quæret, Fr. Ludovic. Miranda in manual. Pralat. tom. 1. quest. 48. art. c c iij

2. quicquid contrarium teneant *Henricus*, lib. 13. cap. 38. §. 2. in com. lit. E. *Suar.* de censur. disput. 12. sect. 4. num. 13. *Syr.* eodem tractat. lib. 4. cap. 15. num. 2. Bonacina de matrim. quest. 4. puncto 6. num. 3. & de censuris disputat. 3. quest. 6. puncto 5. num. 19. in fine. *Fr. Bafil.* Pont. d. cap. 26. §. 2. vers. ex quibus, condit. 10. & §. 6. in princip. Nec obstat quod leuior pœna legis nouæ, corrigat duriorem antiquæ constitutionis, quia hoc intelligendum est, vt inquit *Ioan. Anan.* in cap. ult. ad finem, de collus. deteg. & *Navar.* dict. cons. 10. in pœnis, quæ ab ipso iudice inferuntur, non in ijs, quæ ipso iure incurruntur, vt est excommunicatio illa d. *Clem.* 1.

De temporibus quibus Matrimonium celebrare vetitum est, benedictionesque nuptiales non sunt faciendæ.

193 **A** Prima die aduentus Domini vsque ad diem Epiphaniæ, à quarta feria Cinerum, vsque ad octauam Paschæ inclusivæ matrimonium celebrare vetitum est, quod tempus incipit à media nocte dominicæ Aduentus, & à media nocte feriæ quartæ Cinerum, cum tunc incipiat Aduentus, & quadragesima more Romano, decidit *Concil. Tridentin.* sess. 24. de reformation. matrim. cap. 10. & plures Doctores ad hoc refert *Cened.* ad Decretal. collect. 21. quibus addit *Matiensio* in rubric. tit. 1. gloss. 1. num. 147. lib. 5. nouæ recopilat. *Henricus* in summ. lib. 11. cap. 16. §. 2. *Petrus* de Ledesma in summ. par. 1. de Sacramen. Matrimonij cap. 10. concl. 8. dub. 1. vers. el tercio, *Reginald.* in praxi fori penitent. lib. 31. num. 188. Bonacina de magno matrim. Sacramento quest. 3. puncto 14. num. 4. late *Sanchez* de matrim. lib. 7. disputat. 7. *Possuin.* d. cap. 10. num. 25. vers. queritur.

194 Verum tamen est de licentia Ordinarij possit dictis temporibus celebrari sponsalia, & matrimonium sine solemnitate, vt ait glossa communiter recepta in cap. *Capellanus de ferijs*, nam matrimonium prohibetur per Ecclesiam in Aduentu, & quadragesima, quoad solemnitates, traductionem scilicet ad domum, conuiuium, & benedictionem, prout decusum referunt *Galet.* in margarita casuum episcoporum, verbo matrimonium, pag. 163. col. 1. *Francisc.* Leo in thesauro fori ecclesiastici p. 2. cap. 9. numer. 57. resoluunt *Sanchez* num. 11. *Reginald.* num. 188. Bonacina num. 4. dictis locis, *Coninch.* de Sacram. disp. 30. de matrim. dub. 3. numer. 36.

195 Consummare matrimonium antea contractum his temporibus non est prohibitum, cum iura non loquantur de consummatione. Ita *Nav.* in manual. cap. 22. numer. 71. *Sanchez* d. disputat. 7. numer. 21. *Cardin. Bellarm.* lib. 1. de matrim. cap. 31. *Coninch.* disputat. 30. dub. 3. ad finem, *Reginald.* d. lib. 31. num. 189.

196 Quamuis prædictis temporibus vetitum sit matrimonium contrahi, si tñ de facto contrahatur validum erit, contrahentes vero peccabunt mortaliter prout decusum refert *Armendar.* in addit. ad recopilat. legum *Navarre* lib. 4. tit. 15. l. 1. de matrim. in declarat. numer. 10. resoluunt *P. Sanchez* d. disp. 7. à num. 3. *Matiensio* d. glo. 1. numer. 147. *Cened.* d. collect. 22. num. 2. Bonacina d. num. 4.

197 Ultra prohibitionem de qua supra, etiam matrimonium licitum non est neque absque peccato

contrahi potest tempore interdicti, vel à personis interdictis, & ostenditur ex principali, & certissima resolutione in hac materia, quod ea solum Sacramenta tempore interdicti licita censeri debent, quæ specialiter à iure conceduntur, sed matrimonium vnum est ex septem Ecclesiæ Sacramentis, deindeque nullibi permixtum reperitur: ergo à prima regula generali excipiendum non est, accedit quia ratio necessitatis, quæ in alijs permixtis consideratur, matrimonio non conuenit, quia nulla necessitas potest occurrere, vt matrimonium nunc, & statim ab interdictis, vel in loco interdicto celebretur, nec etiam si differatur, Ecclesijs debitis honor subtrahitur, neque hæreses pullulant, nec crescit in deuotio populi, quæ sunt rationes concessionis factæ in cap. *alma mater*, de sentent. excomm. lib. 6. vt in principio exprimit: ita *Regolin.* de censur. tab. 5. cap. 8. §. 3. num. 1. cumque sequitur, & laudat *Syr.* eodem tractat. lib. 5. caput. 7. numer. 43. ac etiam *P. Suarez* tom. 5. disputat. 33. sect. 1. à num. 51. late disputans à num. 46. sequitur etiam Bonacina de censur. disp. 5. puncto 2. §. 3. num. 8.

198 Verum communis sententia est in contrarium resoluens quod licite, & indistincte Sacramentum Matrimonij quoad sui substantiam contrahi potest tempore interdicti, atque ita tam in Ecclesiâ, quam à personis specialiter interdictis, solet hæc doctrina deduci ex glossa verbo Sacramentis in d. cap. *alma* sequitur *Abb.* in cap. non est, num. 8. de sponsal. vbi *Alexand.* de Nau. num. 21. & post alios antiquiores *Nav.* in manual. cap. 27. numer. 179. *Couarr.* in dict. cap. *alma*, par. 2. paragraph. 2. num. 7. vers. matrim. autem, plures refert *Henricus* in summ. lib. 11. cap. 45. paragraph. 3. *Tolet.* lib. 1. cap. 53. numer. 3. *Sa* in aphorism. verbo interdictum numer. 17. *Fr. Emman.* quest. regular. tom. 2. quest. 109. art. 3. late uctur post multos, quos refert *Sanchez* de matrim. lib. 7. disputat. 8. à numer. 2. latissime *Mari.* *Alter.* de censur. tom. 2. disp. 4. caput. 7. *Aul.* de censur. par. 5. disputat. 4. sect. 1. dub. 6. praxis Episcopalis par. 1. verbo interdictum, paragr. 4.

199 plures afferentes rationes. Prima est ex glossa d. verbo Sacramentis, quod reliqua Sacramenta prohibita tempore interdicti gratiam conferunt, non ita matrimonium, sed falsa est, & hæretica hæc doctrina, cum enim matrimonium vnum sit ex septem Ecclesiæ Sacramentis, necessario conferre gratiam dicendum est ex *Tridentin.* sess. 7. de Sacramen. in genere can. 1. & 6. & de ipso matrimonio definit idem *Tridentin.* sess. 14. can. 1. & ex *Florent.* & *Colonien.* ac receptissima Theologorum schola comprobatur *Couarr.* de sponsal. par. 2. cap. 1. §. 1. num. 3. & ex sanctis Patribus late probatur *Iacob.* *Cocci.* in suo thesauro Christiano tom. 2. lib. 9. art. 2. spin. in speculo testam. gloss. 15. princip. num. 15. *Syr.* de Sacramen. in genere lib. 1. caput. 2. quest. 2. artic. 4. vers. quod vero ad matrimonium. *Petr.* de Ledesma in summ. p. 1. de Sacram. matr. c. 1. concl. 1. & 19. *Card. Bell.* tom. 2. de matr. Sacram. lib. 1. c. 5. arg. 12. *Valent.* tom. 4. disput. 10. quest. 1. punct. 5. *Gurier.* de matramen. cap. 42. Bonacina eodem tractat. question. 2. puncto 1. num. 2. *Francisc.* *Molin.* de ritu nupt. lib. 2. different. 18. numer. 5. *Henricus* in summ. lib. 11. cap. 8. in princip. *Sanchez* de matrim. lib. 2. disputat. 10. à n. 2. *Rebell.* de obligat. instit. par. 2. lib. 2. quest. 3. *Valer.* *Reginald.* in praxi fori penitent. lib. 31. cap. 1. à num. 2. *Coninch.* de Sacramen. tom. secundo disputat. 24. dub. secundo à numer. 5.

200 Quare rejecta illa ratione, aliisque à prædictis Doctoribus adductis, primam sententiam veriorum duco, non obstantibus in contrarium adductis, quibus pro faciliiori explicatione sigillatim respondendum est. Primo prædictæ communis sententiæ Auctores dicunt speciale habere matrimonium præ ceteris Sacramentis, quod licet à Christo Domino excellentia Sacramenti fuerit illustratum, prius tamen ei convenit ratio contractus civilis, quam Sacramenti perfectio, semperque veri contractus naturam retinet, & verus contractus sua specialia sortitur impedimenta, nec ad instar aliorum Sacramentorum prohiberi solet, ut post alios aduertit Sanchez dict. disputat. 8. num. 5. Cui obiectioni respondeo, quod licet contractus sit, simul tamen, & ubi primum perfectus est, Sacramentum efficitur, ita ut in nullo instanti perfecti contractus ratio possit considerari, in quo Sacramentum non sit, ut notabiliter resoluit Sanchez dict. lib. secundo disputat. 10. numer. 6. quare licet dum sit, ex eisdem causis componatur, quibus constat in genere contractus, quia tamen eodem instanti, quo perficitur, statim sit Sacramentum, repugnat principiis in materia interdicti, quod ab interdictis, vel in loco interdicto celebratur sine speciali legis concessione contra generalem regulam, quæ omnia prohibent Sacramenta, exceptis permixtis.

201 Secundo pro sua sententia considerat Anil. contra primam quam sequimur, Sacramenta prohibita actum Ordinis requirere, non ita matrimonium, in quo contrahentes sunt proprii ipsius ministri, ut ex D. Thom. Bellarmin. Henric. & aliis resoluit Sanchez dict. lib. 2. disputat. 6. numero secundo. Cui considerationi respondeo, quod licet ante Tridentin. sess. 24. de reformation. matrim. cap. 1. aliquam habere videretur probabilitatem, post illud non ita, cum iam matrimonium sine præsentia parochi, vel alterius Sacerdotis de eius licentia non valeat, & licet fateamur etiam hodie non esse proprium matrimonij ministrum parochum, sed ipsos contrahentes, ex resolutis per Sanchez dict. lib. secundo disputat. 6. negari tamen non potest concurrere parochum ad matrimonij validitatem, & aliquo modo illud administrare, & consequenter legem Canonicam, quæ eam formam præscribit, addeus, ut parochus contrahentes coniungat, dicendo, ego vos coniungo, &c. voluisse ne fiat interdicti tempore bene considerant Henric. Vgolin. num. 1. in fine, Sayr. num. 45. dictis locis.

202 Tercio pro sua opinione etiam adducunt auctoritatem tex. in cap. capellanus de feriis, dum inquit matrimonium quocumque tempore contrahi posse, ergo & tempore interdicti, adducunt etiam receptam sententiam quæ docet matrimonium ab excommunicato valide contrahi posse, iuxta cap. significasti de eo qui duxit in matrimonium quem voluit per adulterium cum aliis, ex quibus est receptissima omnium conclusio ex adductis à Sanchez lib. 7. disput. 9. num. 2. Sed prædicto tex. in cap. capellanus respondent Vgolin. & Sayr. procedere secundum consuetudinem Romanæ Ecclesiæ cuius meminit: Sed facilius respondebis questionem de qua in eo tex. non fuisse de tempore interdicti prout censura est ecclesiastica, sed de prohibitione nuptiarum tempore feriarum unde iste inciperent, & iuxta hunc sensum ait Romanam consuetudinem esse, ut matrimonium quocumque tempore contrahatur, id-

est, non observatis vllis feriis, unde generalitas hæc terminos habiles supponit circa ea quæ specialiter non decedit, ita ut sensus sit posse matrimonium fieri quocumque tempore habili, & non prohibito iuxta reg. l. qui testamento 20. in princip. ibi, si aliud nihil impediatur ff. de testam. & generalem doctrinam gloss. in cap. 1. de constitut. & in l. 1. c. de sacrosanct. Eccles.

203 Et ad illud de excommunicato respondendo dico potius contra communem retorqueri, nam verius est matrimonium ab eo contractum validum quidem esse, idque solum probat tex. in d. cap. significasti, non tamen licite contrahi, sed potius in peccato, ut ex D. Antonin. Palud. Nau. Henric. & innumeris aliis comprobatur Sanchez dict. lib. 8. disput. 8. numer. 3. quare eodem modo concludendum est prædictis non obstantibus matrimonium in loco interdicto, & ab interdictis valide, non tamen licite contrahi posse.

204 De sponsalibus autem nemo dubitavit tempore interdicti, licite contrahi posse, ratio enim Sacramenti, ob quam secundum nostram resolutionem matrimonium eo tempore prohibitum est, aperte deficit in sponsalibus, sunt enim pure contractus humani, atque ita aduertit Vgolin. dict. cap. 7. §. 3. numer. 2. Sayr. dict. cap. 7. numer. 40. Mart. Alter. de censur. tom. 2. disputat. 4. cap. 7. in princip. Neque his terminis applicari potest reg. text. in l. Oratio ff. de sponsal. quod prohibito matrimonio, prohibentur sponsalia, non procedit enim data diversæ ratione, quæ in proposito reperitur, ut bene explicant Canon. comment. iuris civilis lib. 8. cap. 2. numer. 3. Menoch. de præsumpt. lib. 6. quæst. 93. numer. 7. Gutier. de iuram. confirm. par. 1. capit. 51. numer. 9.

205 De benedictionibus tamen matrimonij aliqui Doctores constanter tenent illas licite fieri posse tempore interdicti, ut est Angel. verbo interdictum 6. numer. 30. & alij relati à Sanchez dict. disput. 8. num. 9. rationem fumentes ab illa communi sententia, quam impugnauimus asserente matrimonium licitum esse, unde colligunt benedictiones tanquam ipsius accessorias licere debere ex reg. cap. accessorium de reg. iur. in 6. Contrarium tamen resolvunt communiter reliqui omnes, ut constat ex Palud. D. Anton. Nau. Con. Henric. Vgolin. & infinitis aliis relatis à Sanchez dict. disput. 8. numer. 10. Sayr. dict. cap. 7. numer. 41. Bonacina dict. §. 3. numer. 9. ex ea ratione, quia secundum veriorum sententiam, quam sequimur, si matrimonium est prohibitum, à fortiori concluditur prohiberi benedictiones, & etiam data, & non concessa aduersariorum communi sententia, Angeli ratio nihil concludit, quia benedictiones sunt precibus, & orationibus adhibitis tempore Missæ, ut in Missal. Rom. scribitur, & consequenter continent officium ecclesiasticum, quod tempore interdicti prohibitum esse constat.

206 Dubium tamen restat in hac materia decidendum, an scilicet licite fiant benedictiones, & matrimonium seruata moderatione cap. alma mater §. aduicimus de sent. excommunic. lib. 6. negatiue respondent Vgolin. d. c. 7. §. 3. in fine, Sayr. dict. cap. 7. num. 41. in fine, ea scilicet ratione, quia licet Diuina, seu Ecclesiastica officia tempore interdicti permittantur cum illa moderatione, debent tamen Laici excludi, ut est receptissima omnium scribentium sententia, post gloss. verbo interdictum in dict. cap. aduicimus, quam ibi sequuntur Dominie. Anchar. Franc. Calder.

& alij omnes, qui de hac materia ſcripſerunt, vt aſſerit *Con. par. 2. §. 4. num. 174. Regolin. §. 4. num. 1. Henrig. §. 3. Sayr. numer. 24. Suar. diſput. 34. ſect. 1. à numer. 21. Aul. diſput. 4. ſect. 2. dub. 4. conſuſ. 1. dictis locis, ampliante non ſolum ab integris officiis diuinis, ſed etiam à qualibet eorum parte laicos eſſe excluſendos, itaut neque ad faciendam oblationem in medio Miſſæ, neque extra Eccleſiam ad pacem ſint admittendi, tempore quo in Miſſa dari ſolet, & ideo cum huiusmodi matrimonium ſine præſentia laicorum, quales ſunt contrahentes, contrahi non poſſit, neque dari benedictiones, rectè ſequitur moderationi dict. §. adieciſimus in hoc loco propoſito locum non eſſe, quamuis contrarium teneant poſt *Sylu. Con. dict. par. 2. §. 2. num. 7. verſ. matrimonij, Aul. dict. diſput. 4. ſect. 1. dub. 6. conſuſ. 4. Henrig. cap. 44. §. 1. lit. D. & alij quos ſequitur Sanch. dict. lib. 7. diſput. 8. num. 11. qui non effugit vim prædictæ rationis, ſed magis ei ſuccumbit, dum ex *Henrig.* reſpondet intelligendam eſſe *Regol. & Sayr.* reſolutionem ſi contrahentes habeant priuilegium, hoc enim nihil aliud eſt, quam concedere ſecundum iuris rigorem dari non poſſe benedictiones cum ea moderatione, vt reſoluit *Regol.* & alij, qui eum ſequuntur. In Eccleſia autem ſpecialiter interdictione apud vtriuſque opinionis Auctores eſt indubitatum dari non poſſe benedictiones, nec contrahi matrimonium, vt ex communi multis comprobatur *Sanch. dict. diſput. 8. numer. 12.* quia moderatio illa ſolum obtinet in interdictione locali generali, non in Eccleſia ſpecialiter interdictione, vt notauit *gloſ. verbo Eccleſiæ in dict. §. adieciſimus*, quam omnes ibi ſequuntur. Per contrarium autem poſſe eas dari in ſollemnitatibus exceptis, ſi alio ex capite prohibita non ſint, vt prohiberi conſtat in feſto Paſchatis, & Natalis Domini, ex *Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reſormat. matrimonij cap. 10.* receptiſſimum eſt, vt comprobant *Regolin. cap. 8. §. 10. Con. Henrig. Rinald. & alij, quos reſert Sanch. dict. diſput. 8. num. 15. Sayr. dict. cap. 7. numer. 47. Aul. dict. dub. 6. ad finem, Mari. Alter. dict. cap. 7. verſ. ſecundo dubitatur.***

207 Hæc pauca, quæ quotidiana ſunt in materia matrimonij, in compendium reduxi, quia Episcoporum conueniunt iurisdictioni, cætera autem, quæ de matrimonij Sacramento deſiderari poſſunt, ſunt latiſſimè in multis libris de hac re editis tractata, qui ea edificare cupit, conſulat *Verac. in Speculo coniug. Rinald. in candelabro aureo tit. de matrimon. Matieſo tit. 1. lib. 5. noua recop. Cardinal. Bellarmin. in ſuis controu. tit. de matrimon. Iul. Sanez. de matrimon. diſſolut. Franciſc. Anton. Oliuieri de nullitate matrimon. Petrus de Ledefma in ſpeciali tractat. de matrimon. & in ſua ſumm. par. 1. de ſacramen. matrimon. Henrig. in ſumm. lib. 11. de matrimon. praxis Episcop. par. 1. verbo matrimonium, Stephan. Quaranta in ſumma Bullar. verbo matrimonij impedimenta, & verbo matrimoniales diſpenſationes, Agid. de Coninch. de ſacram. tom. 2. diſput. 21. cum ſeqq. Ioan. Franciſc. Leo in theſauro ſoci eccleſiaſt. par. 2. cap. 19. de ſpenſalibus, & matrimon. Rebello de obligat. iuſtitia par. 2. lib. 3. de contract. matrimonij, Valer. Reginald. in praxi ſoci parit. lib. 31. de matrimonij ſacramento, Ioan. Petr. Fontanella in tract. de pactis nuptialibus, ſive capitulis matrimonialibus, Franciſc. Molin. de ritu nuptiarum, & pactis in matrimonio conuentis, Fr. Baſil. Pont. in tract. de impedimentis matrimonij, Ioan. Gutier. in ſpeciali tract. de matrimonio, Bonacina in tract. de magno Matrimonij ſacramento, latiſſime tribus tomis totam hanc mate-*

riam eleganter tractauit doctiſſ. *Thom. Sanchez*, illius quidem Sacri Ordinis, qui nominis, quod ſuper omne nomen eſt, titulo præſignitur.

S V M M A R I V M.

- 1 Diſpenſatio in genere ſumpta eſt iuſta dubitatio rei communis in ſingulos; iuxta cuiusque neceſſitatem.
- 2 Diſpenſare in iure noſtro idem eſt, quod legibus ſoluer.
- 3 Diſpenſatio deſinitur, quod ſit iuris communis relaxatio cum cauſa cognitione ab eo, qui habet poteſtatem diſpenſandi.
- 4 Diſpenſatio emanans ab inferiori requirit neceſſario cauſa cognitionem, & expreſſionem.
- 5 Diſpenſatio ſine cauſa dicitur potius diſſipatio.
- 6 Diſpenſatio ceſſat ceſſante cauſa.
- 7 Diſpenſatio eſt quid adioſum, & ſtricti iuris, ſtrictique intelligenda.
- 8 Diſpenſatus ad vnum conſectur diſpenſatus ad omnia conſequutina ad illud vnum.
- 9 Diſpenſatio facta ad vnum effectum vel in vno defectu, ad alios non extenditur.
- 10 Argumentum de maiori ad minus non habet locum in diſpenſationibus.
- 11 Regula cui licet 53. de regul. iur. lib. ſexto non procedit in diſpenſationibus, ſed tantum in his, quæ proprie, & abſolute à iure communi conceduntur.
- 12 Declaratur tex. in cap. ex parte 27. de dicimus.
- 13 Argumentum de maiori ad minus in priuilegiis particularibus, ſeu diſpoſitionibus edictis affirmatiue prælatum non valet.
- 14 Monachus, cui conceditur diſpenſatio ad beneficiũ curatum non poterit ſimplex poſſidere.
- 15 Declaratur tex. in cap. per venerabilem, verſic. quod autem, qui filij ſunt legitimi.
- 16 Episcopus in his, quæ ſunt de genere permiſſorum poteſt ex rei natura intra propriam diœceſim ea omnia, quæ Summus Pontifex poteſt in Eccleſia vniuerſali, niſi per ſacros Canones, aut per Summum Pontificem prohibeatur.
- 17 Episcopis videtur abſoluedi poteſtas eſſe conceſſa, quoties conditor Canonis cenſura abſolutionem non reſeruaui.
- 18 Reſertur ſententia aſſerentium Episcopos in lege Canonica poſſe diſpenſare, quando eis expreſſe, vel tacite conceditur diſpenſandi facultas.
- 19 Intelligitur tex. in cap. dilecti de tempore ordinat.
- 20 Intelligitur tex. in cap. nuper verſic. in ſecundo, de ſententia excommunicat.
- 21 Episcopus ſit diſpenſandi facultas à lege, vel tacite, vel expreſſe.
- 22 Diſpenſatio Episcopis quando tacite concedatur.
- 23 Episcopus quando diſpenſat ex tacita legis permiſſione, ſi faciat ſine iuſta cauſa, non tenet diſpenſatio in vtroque foro.
- 24 Concilij decreta expreſſa egent Pontificis derogatione.
- 25 Episcopus non poteſt diſpenſare in lege Concilij generalis, quamuis abſolute permittat diſpenſationem.
- 26 Episcopus ſuper Concilio an data cauſa neceſſaria poſſit diſpenſare?
- 27 Conciliaris Conſtitutio quando dicatur.